ISSN 0132-4462

ЛИСТОПАД

1983

Київ

ЗБРУЧ

Виходить з січня 1927 р.

№21 (1159)

Ціна номера 30 коп.

Мал. В. ГЛИВЕНКА та В. ЗЕЛІНСЬКОГО

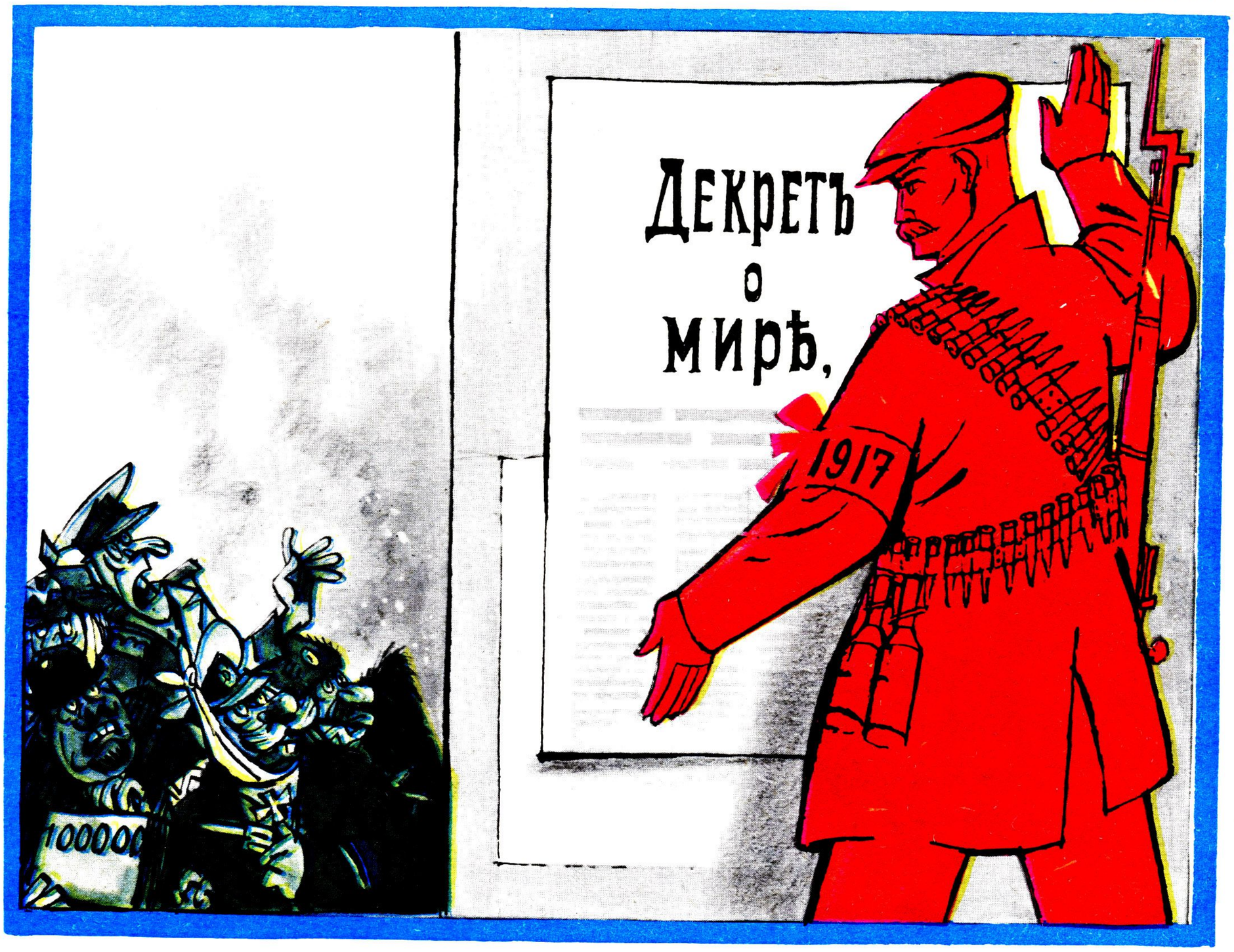

ЕСТАФЕТА ЖОВТНЯ.

...І настав 868-й день

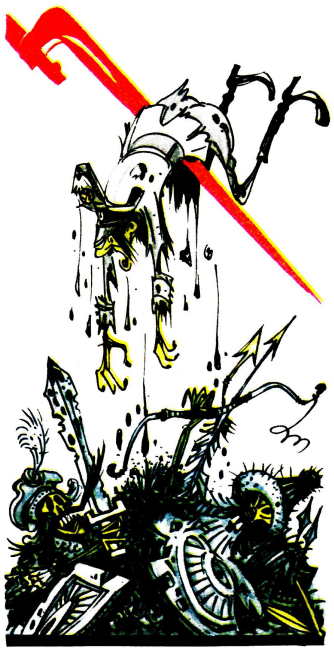

Давній гарний звичай — на день народження приносити подарунки. Даруємо рідним і близьким, товаришам і друзям, сусідам і колегам, онукам, онучкам, бабусям, дідусям. І вже встановилися в цьому доброму ділі свої неписані правила. Парубки, приміром, дарують нареченим квіти, духи, різні прикраси, що роблять обраницю ще чарівнішою. Згодом, коли ті дівчата вже перетворюються на законних дружин, чоловіки презентують їм пилососи, підлогонатирачі, пральні машини, аби полегшити й зробити ефективнішою їхню домашню працю. Повелося так, що батьки дарують дітям коштовні речі — від годинника до автомашини, а від них навзаєм одержують дещо менш вартісні дарунки — хусточку або кулькову ручку. Але батьки не ображаються, бо ж цінна передусім увага.

Та як би там не було, а звичай відзначати день народження подарунком — дуже симпатичний звичай.

У радянських людей заснувалася ще й прекрасніша традиція. На день народження своєї соціалістичної Батьківщини підносити свої подарунки їй. У кожне свято Великого Жовтня трудящі люди обдаровують свій завод, свій колгосп, своє село, своє місто. Чимало таких подарунків одержав і півторатисячолітній за паспортом, але юнак із вигляду красень-Київ. Київ, сказати б, уже звик до кожної річниці Жовтня одержувати то новозбудований квартал житлових будинків, то нову станцію метро, якщо не новий універмаг, то новий універсам, а то нову лікарню, кафе, кінотеатр, палац культури. Щоб місто ставало ще гарнішим, ще зручнішим, ще чарівнішим.

Та чи не найцінніший святковий презент одержала столиця республіки у переддень 26-х роковин Жовтня, на 868-й день Великої Вітчизняної війни, коли війська Першого Українського фронту шорсткою військовою щіткою підмели київські вулиці й площі, викинули з них фашистське сміття, звільнили киян від «нового порядку».

Правду кажучи, той «новий порядок» був не такий уже й новий. Ще задовго до гітлерівців його прагнули запровадити в Києві і орди хана

Батия, і легіони князя Радзівіла, вдаючись до геноциду населення і руйнування міста. А Київ, немов та птаха Фенікс, знову відроджувався з попелу.

Не вдалося закріпити «новий порядок» і новоявленим ордам біснуватого єфрейтора. Та за два роки окупації той «порядочок» дав себе добряче знати.

У багатьох тисячах радянських громадян, замордованих у Бабиному Яру.

У шістдесяти восьми тисячах бійців і офіцерів Червоної Армії, закатованих у Дарницькому концтаборі.

У смерті мужніх динамівців Києва, розстріляних лише за те, що в спортивному змаганні вони не погодилися зіграти в піддавки з командою окупантів.

Той «порядок» пекуче давався взнаки у таких повідомленнях штадткомісара, як опубліковане в жовтні 1942 року: «Всі бездітні жінки віком від 16 до 45 років, що проживають у Києві, а також жінки зазначеного віку, що мають дітей віком понад 16 років, повинні з'явитися на пункт набору робочої сили для Німеччини... З'являтися з речами для негайного від'їзду до Німеччини».

Бачте як. «З речами... для негайного від'їзду». Бо ж «порядок»! І вивозили. Декому з жінок удалося сховатися, дехто тікав уже з ешелонів, але скільки ж їх, молодих, здорових, славнозвісних своєю милою вродою киянок було вивезено в неволю. У 1943 році на Третьому мітингу представників українського народу П. Г. Тичина розповідав:

— Коли одна німкеня почула про поразку гітлерівців під Сталінградом, вона своїй невільниці, українській дівчині Марусі Гордієнко вилила в очі гаряче молоко. — І Павло Григорович, людина рідкісної доброти, закликав: — Так заллємо ж їм очі розпеченим свинцем!

Бідозвісний «новий порядок» виразно проявлявся і в таких оголошеннях коменданта міста генерал-фашиста Ебергарда: «У Києві зловмисно пошкоджено засоби зв'язку (телефон, телеграф, кабель). Через те, що шкідників надалі не можна було терпіти, в місті розстріляно 400 мужчин, що має бути пересторогою для населення».

Однак не стало пересторогою. Народні месники не припиняли своєї мужньої боротьби від першого до останнього дня окупації міста. Для підпільної роботи в Києві було залишено обком, основний і запасний міськкоми, дев'ять райкомів партії, 37 партійних організацій. Підпільники випустили понад мільйон листівок, розповсюдили 173 тисячі примірників газет, чимало іншої антифашистської літератури.

Знаю, хвалитися негаразд. Але в даному разі не можу втриматися. Наприкінці 1942 року редакція «Перця» почала випускати листівки-плакати «Перчиця», їх систематично закидали на окуповану територію. Спраглі по волі люди читали в «Перчиці» гнівні поезії Тичини, Сосюри, Усенка, Малишка, сміялися, розглядаючи уїдливі карикатури художників-перчан. (Як виглядали ці листівки, читач може побачити на цій сторінці). Листівки метеликами опускалися з неба, як добрі вісники прийдешнього визволення. А натомість у небо злітали мости й греблі, ешелони з гарматами й танками. Народні месники знали свою справу й робили її, як нині мовиться, зі знаком якості.

Окупанти прагнули перелицювати місто на свій копил. І вже, приміром, на вулиці Жаданівського появилися таблички «Shulianska wul». І вже задумали обізвати всі наші вулиці «штрассами», а площі — «пляцами». Уявляєте, Васильківштрассе, Гроссжитомирештрассе, Бесарабкенпляц, Хрещатикештрассе? А втім, на головній вулиці нашої республіки тоді не було куди чіпляти таблички. Хрещатик лежав у руїнах.

...Через багато років по війні на вже відновленому Хрещатику я випадково розговорився з іноземним туристом, який відверто милувався центральною вулицею. Раптом він зауважив:

— Можливо, це й не зовсім вдалий жарт, але в тому, що Хрещатик реконструйовано так швидко, кияни мають дякувати війні.

Я змушений був погодитися: жарт, справді, дуже невдалий. Так, подумалося, може жартувати або ворог, або дурень. Тому вирішив нічого не пояснювати інтуристові. Бо все одно мене не зрозуміє. Ворог не захоче, дурень не зуміє. А я міг би розповісти, кому слід завдячувати за швидкісне відродження улюбленої вулиці киян. Міг би, для прикладу, навести такі промовисті цифри: лише за першу половину сорок четвертого року на Хрещатику було розібрано триста тисяч кубометрів завалів, звідти вивезено 52 тисячі тонн будівельного сміття. Міг би розповісти, як з усіх кутків Батьківщини їхали сюди спеціалісти-будівельники, як тоді, у розпал війни, Батьківщина надсилала до Києва будівельну техніку. Міг би процитувати з багатотиражної газети «На відбудові Хрещатика» такі рядки: «Тут можна бачити багато людей, які ніколи не будували, але вже навчилися цій справі,— артистів, письменників, домогосподарок, робітників, службовців».

От кому, а не війні, слід скласти подяку за новий Хрещатик. Їм же, працьовитим, гостинним, миролюбним киянам, треба дякувати і за Русанівку, і за Оболонь, і за Нивки, що буквально на пустому місці постали за післявоєнні роки.

Так, саме їм! Славним киянам і киянкам, котрі, слідуючи давній добрій традиції, новими трудовими подарунками зустріли 66-й день народження своєї соціалістичної Батьківщини і сорокаріччя звільнення від фашистських окупантів рідного міста.

Овсій КРУКОВЕЦЬ,
спец. кор. Перця,
учасник Великої Вітчизняної війни.

Мал. В. ГЛИВЕНКА

Онук десантника.

Мал. Ю. СЕВЕРИНА

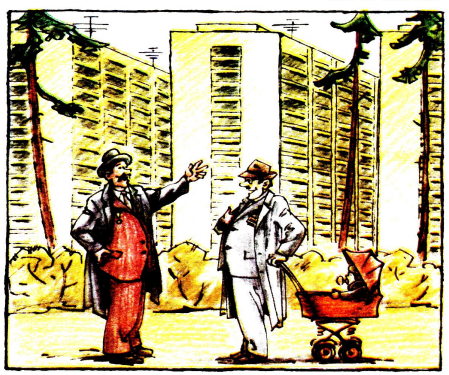

— Ось саме тут сорок років тому в землянках базувався наш полк...

Мал. Р. САХАЛТУЄВА

— Розповів про тебе, дідусю, у школі і одержав з історії п'ятірку!

Мал. С. ГЕРАСИМЧУКА

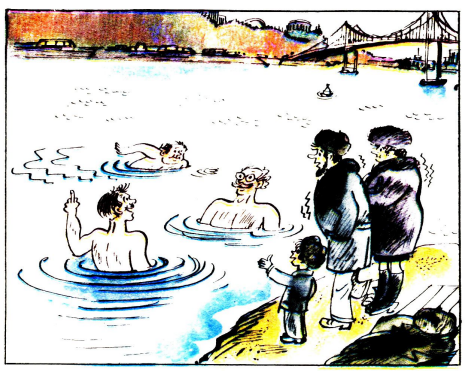

— От звідси ми й дали гітлерівцям жару!..

КУКРИНІКСИ

Шановні читачі «Перця»! Вітаємо вас із річницею Жовтня та 40-річчям визволення столиці Радянської України — Києва від фашистських загарбників. Мир — найдорожче для радянських людей. Темі боротьби за мир, викриттю імперіалістичних агресорів і присвячено наші карикатури, які пропонуємо у цій добірці.

ХУДОЖНИКИ КУКРИНІКСИ.

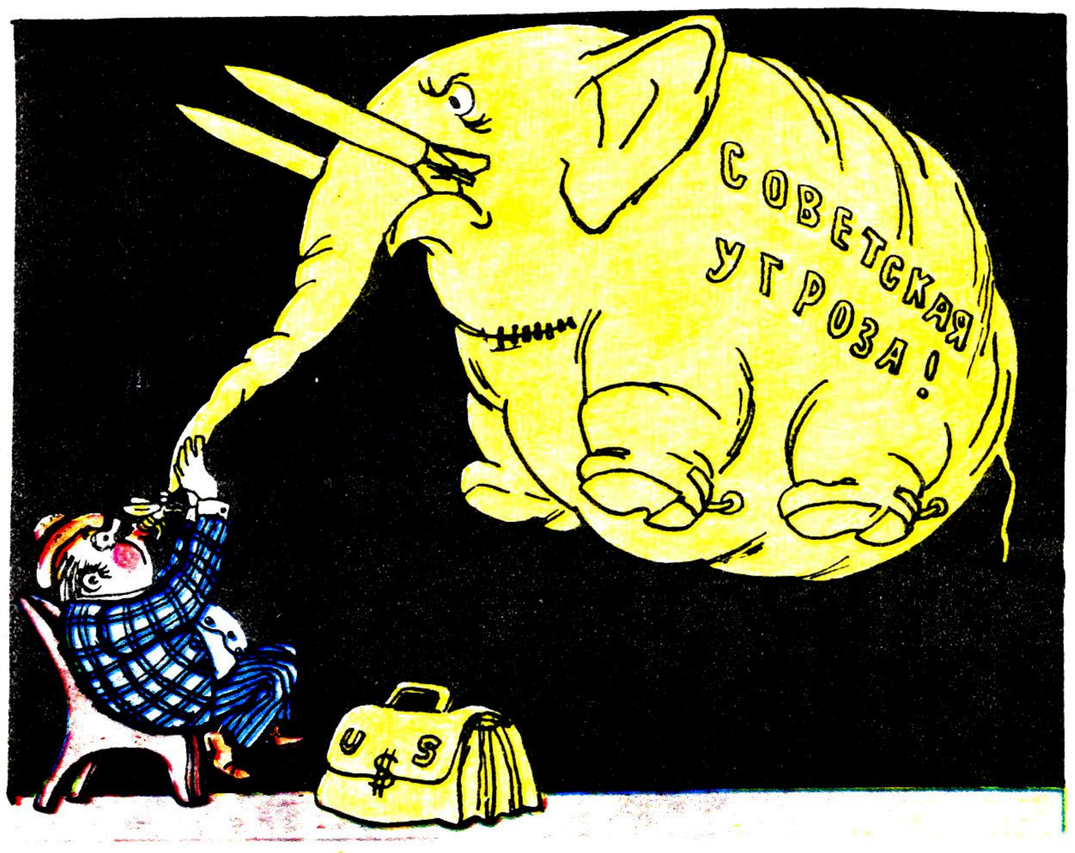

**Брехня еще отчетливей видна,
Когда из мухи делают слона.**

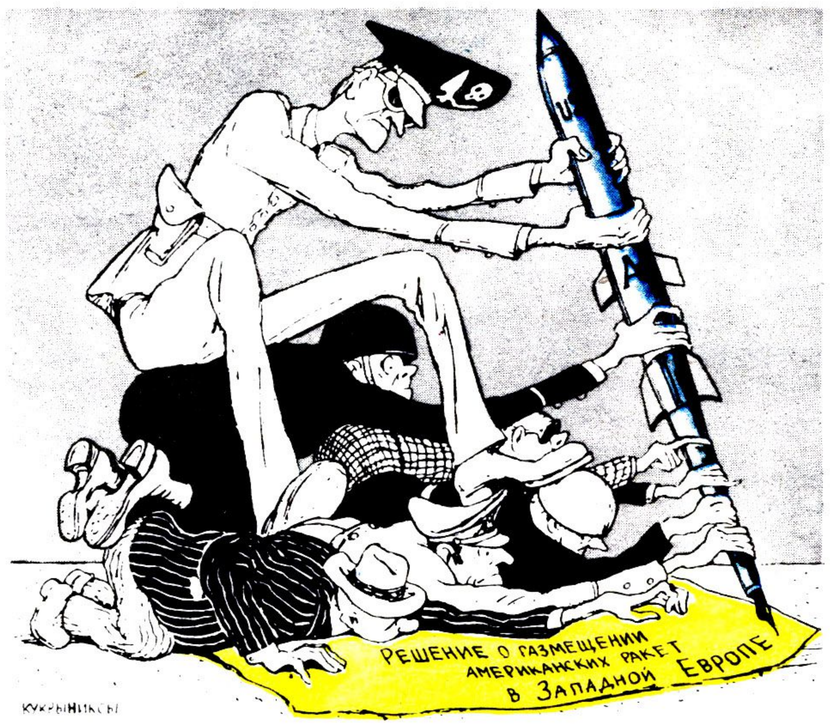

**Скрипит под тяжестью нажима
НАТОмоходная машина.**

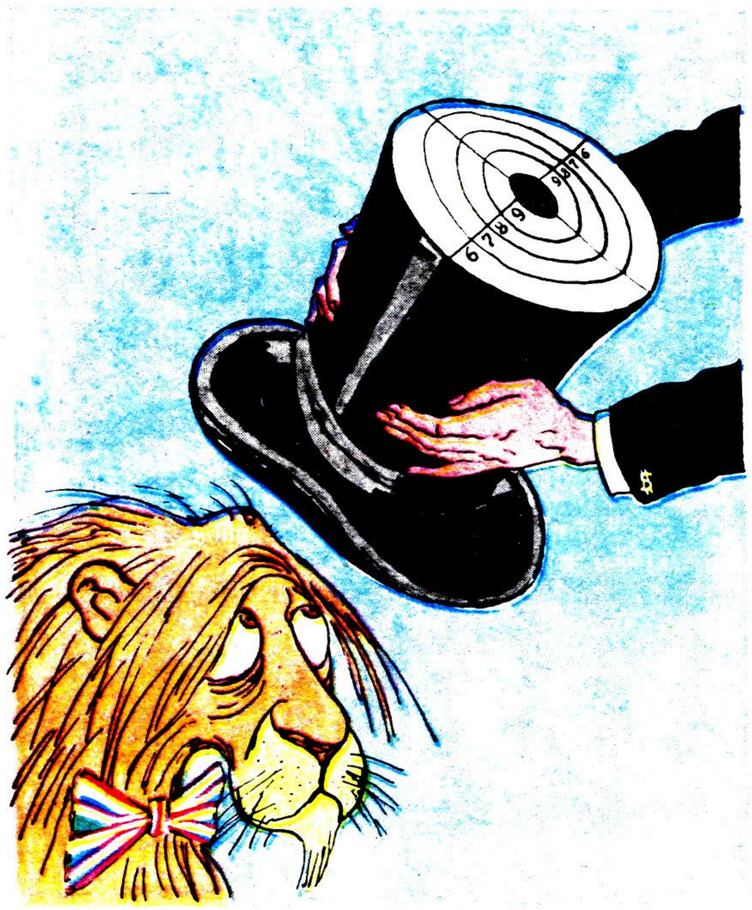

**Американський подарунок
британському левові.**

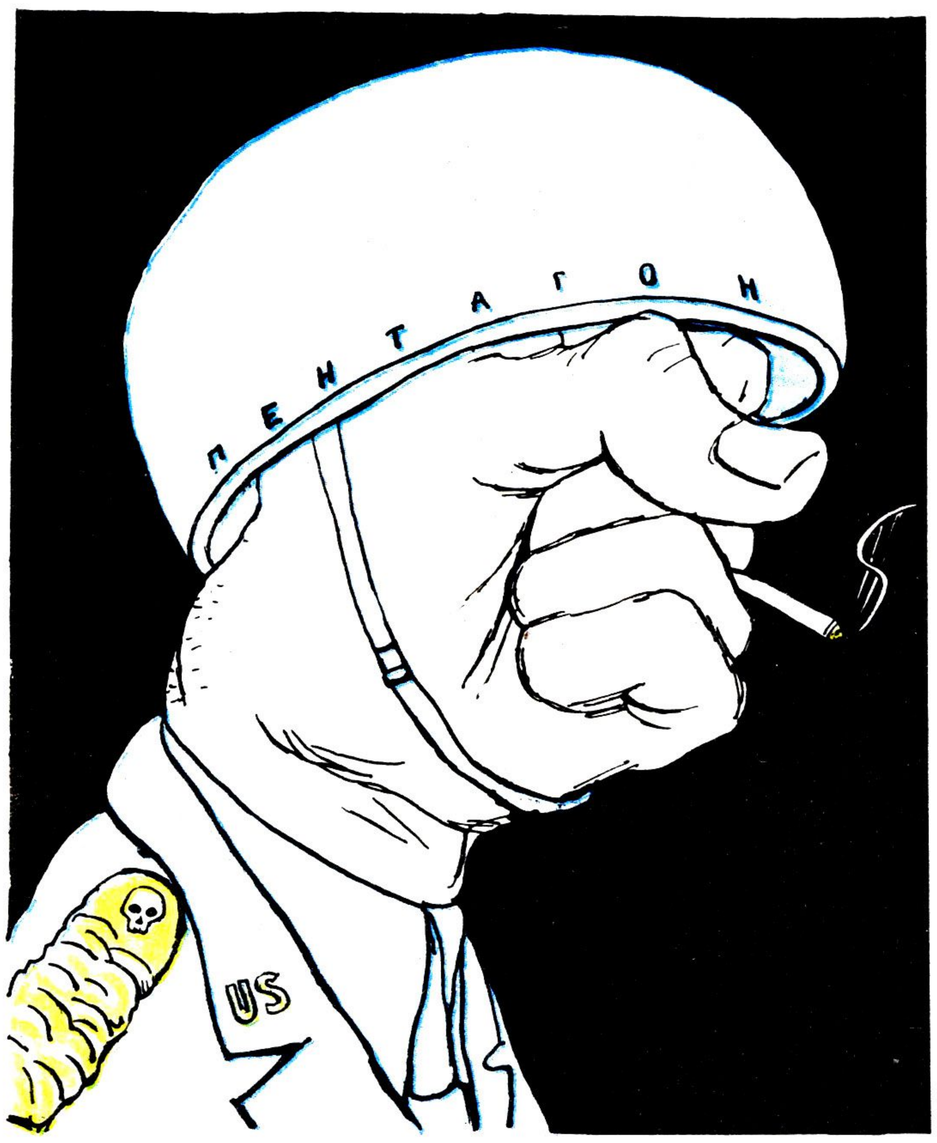

Без слів.

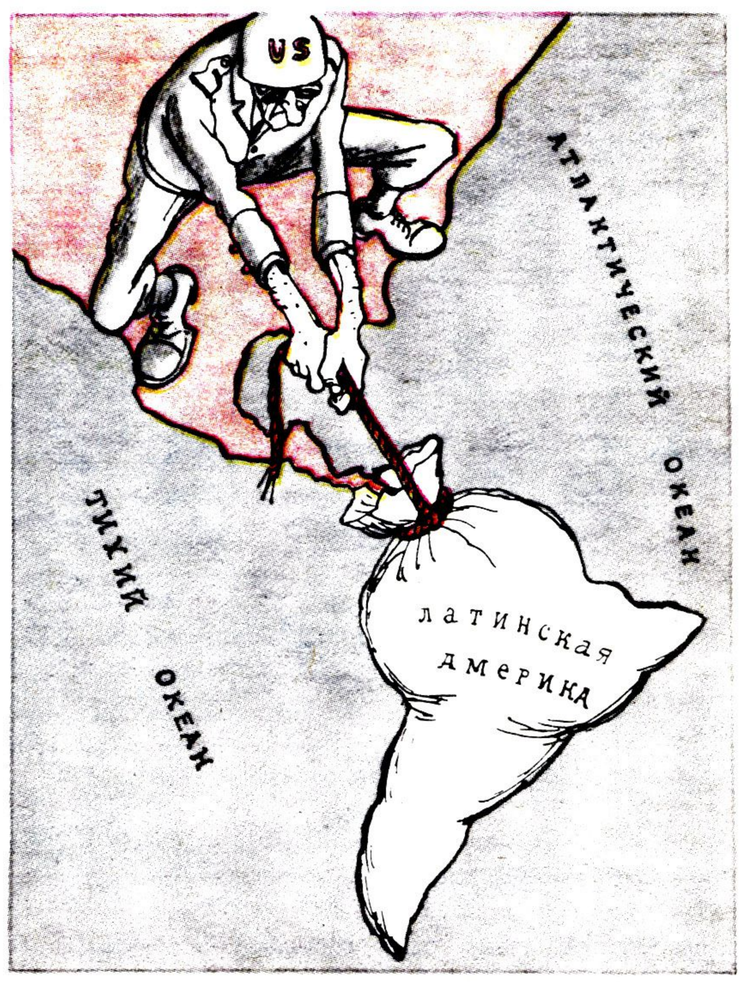

Мрія Пентагону.

«УСЕ ГАРАЗД, ПАНЕ...»

По заграницях, і, зокрема, у США, не один рік (і то, бувало, по кілька разів на рік!) заводили зловтішну панахиду по Радянській владі, починаючи з самого дня її народження.

Пробували, було, й рук докладати, аби її на той світ спровадити.

Коли ж побачили, що, всупереч тим співам та потугам, влада наша, країна наша живуть та сили набираються,— притихли. Але з надією на їх кінець, із думкою про це — не розсталися...

Що ж, як відомо, певна категорія людей думкою багатіє. І, може, й не варто було б тепер мову про колишнє заводити, якби нині дехто по заграницях, і, зокрема, знову ж таки у США, за старі співи не взявся. Сьогоднішні новоявлені «хрестоносці» знову заводять утішливу для них заупокійну — і всьому комунізмові взагалі, і Радянській державі зокрема: не витримає, мовляв, бо «корозія суспільства», бо, мовляв, і те, і се...

А от у них самих, бачите, усе гаразд. Ну, а якщо десь щось там трішки не ладиться, то це — пусте, дрібниці...

З цього приводу дещо на думку спадає. От, наприклад, згадується, що у славного нашого сміхотворця Степана Васильовича Руданського є такий вірш — «Гуменний» називається. Оповідається у ньому, як один пан, повертаючись із закордонного вояжу додому, послав своєму гуменному (це щось на зразок завгоспа) листа,

Щоб гуменний на границю
Прибув і дав знати,
Що діється в нього дома,
Да і коло хати.

А далі:

Прибуває і гуменний:
«А що там, Іване?»
А гуменний йому каже:
«Та все гаразд, пане.

Тільки ножик, що пан дали
Таляра за нього,
Поламався, сказать правду,
Ні з того ні з сього».

Ножик же, як дізнаємося ми (ну, й сам пан, звісна річ) із подальшої оповіді того гуменного, зламався, коли хлопці коня білували, а кінь загинув, бо його загнали, коли за ліками для хворої пані їздили, а пані так і не оклигала — пожежа доконала її, бо «як зайнявся тік у пана, то все погоріло»...

Згадалося все це у зв'язку ось із чим: Є серед учених радників президента США Рейгана такий собі вчений економіст із професорським титулом — М. Уейденбаум. У «вільному світі» він вважається неабияким фахівцем у галузі економічного прогнозування. Отож і прогнозує економічні перспективи Сполучених Штатів. Та й не тільки Сполучених Штатів — водночас він займається такими ж передбаченнями ще й для 24 інших капіталістичних країн!

Так от професор той дуже нагадує вищезгаданого гуменного, який узявся був свого пана утішати — усе, мовляв, гаразд. Але діє він за іншою методою: починає з протилежного кінця — з пожежі. До того ж президентів радник не просто інформує, що десь там щось згоріло: він, як і належить ученому прогнозистові, наперед попереджує, що, де, коли і як має горіти — і в самих Сполучених Штатах, і в тих 24 інших країнах. Усі ті невідворотні, як твердить сам професор, пожежі він вирахував на найближчі п'ять років.

От пожежа перша: у 1983 році число безробітних у капіталістичному світі, в тім числі й у Сполучених Штатах, зросте майже у півтора рази в порівнянні з роком 1981 і досягне чи й не 28 мільйонів душ.

Пожежа друга: того ж таки 1983 року інфляція в тому ж благословенному капіталістичному світі зросте в порівнянні з 1981 роком теж у півтора раза.

Пожежа третя... А втім, професор-прогнозист вирахував наперед стільки усіляких пожеж, що й не перелічити. Тут вам і зростання дорожнечі, і загострення енергетичної кризи, і падіння освітнього рівня населення, і ще чимало чого...

Життя, звичайно, внесло і ще внесе деякі поправки в ці прогнози, але в загальному професорові Уейденбаумові, безумовно, можна повірити. Перспективи, значить, вимальовуються не такі-то, щоб — о'кей. А які ж висновки робить при цьому президентів радник?

І оком не змигнувши, вчений прогнозист іде до своїх висновків, як у відомому прислів'ї, але — задки: почавши із «за упокій», зводить усе до «за здравіє», мовляв, усе гаразд, пане. Але утіху цю він адресує не просто своєму панові, при якому в радниках ходить, а широкому загалові: еге ж, визнає професор, і з цим, і з сим — не о'кей, але то нічого, запевняє він, головне, що ви живете у «вільному світі». І взагалі, робить з усього цього висновок Уейденбаум, нічого кращого за капіталізм для сучасного людства немає і не може бути!

Ну, а звідси, як самі можете догадатися, кожному членові того «вільного світу» належить тільки один висновок робити: раз тобі дано оте «найкраще», то тримайся, чоловіче, за нього обома руками і не дуже зважай на те, що десь там тобі припікає.

Яків ВАЛАХ.

ЯЗИК МІЙ — ВОРОГ МІЙ...

Панові Уокеру, міністрові промисловості канадської провінції Онтаріо, довелося якось виступити перед в'язнями тамтешньої тюрми. Чимало попосушив він собі голову над початком промови. Та й справді, не міг же міністр, зважаючи на своєрідність аудиторії, покористуватися в даному випадку якимось усталеним шаблоном на зразок: «Дозвольте, шановні, привітати вас...».

І як же отетерів міністр та настрахопудився, повідомляє газета «Файненшл таймс», коли раптом збагнув, що перша вимовлена ним фраза була: «Я дуже радий, що ви сьогодні зібралися тут усі разом».

КАТЮЗІ — ПО ЗАСЛУЗІ?..

Алоїс Вейс тепер живе та поживає у ФРН. А під час гітлерівської окупації Чехословаччини він жив у Празі. Сам він — жив, а от інших життя позбавляв: був катом празької тюрми «Панкрац».

І ось, як повідомляє газета «Руде право», колишній катюга, а теперішній громадянин ФРН звернувся до чехословацьких властей із проханням офіційно підтвердити ту його «роботу» і вказати, скільки він займався нею. А потрібно це йому, виявляється, для того, щоб підрахувати, яку пенсію він має право тепер отримувати у ФРН.

УСМІШКА ФОРТУНИ

Мешканцеві американського міста Бостона 76-літньому Норману Стокголму пощастило виграти в державну лотерею десять доларів. Сума, звичайно, не така, щоб од радості гопки скакати. Тим паче, що вдома на Нормана очікувала дружина, яка щойно повернулася з лікарні після інфаркту.

А невдовзі до Стокгольмів прийшов представник властей і сказав, що сталася помилка: на той його лотерейний квиток випав виграш у 50 тисяч доларів. Можна собі уявити, як це втішило стареньких, особливо, коли зважити, що виграшу якраз вистачило на те, щоб оплатити прислані лікарняною адміністрацією рахунки за лікування.

ОСТАННЯ НАДІЯ

Ось яка красномовна об'ява була опублікована в західнонімецькій газеті «Вільгельмсгафен цайтунг»: «Пропоную 10 процентів моєї річної зарплати як премію тому, хто посприяє мені отримати постійну роботу шофера другого класу або підсобного робітника в районі Вільгельмсгафена і околиць...».

ПОТРУДИЛИСЯ...

У статті про діяльність міського відділу охорони здоров'я західнонімецька газета «Дюссельдорфер нахріхтен» відзначила: «Зросла кількість неконтрольованих проституток; і все ж 8525 службовців любові офіційно зареєстровані. Не в останню чергу завдяки інтенсивній соціальній роботі кількість зареєстрованих у порівнянні з 1981 роком збільшилася майже на 400 жінок».

АДМІНІСТРАТИВНА ПОЕЗІЯ

Представники красного письменства скаржаться іноді на брак тем. Але іспанський поет Бальтазар Пена до них не належить — тем йому вистачає, і є всі підстави сподіватися, що вистачить на все життя. І ходити за ними далеко не треба. Так, він переклав із сухої адміністративної прози на вірші іспанську конституцію, вмістивши всі її статті у 1080 рядків. Після цього завершував новий іспанський закон про розлучення. Що ж до подальших творчих планів, то у Пена під рукою є кілька томів кодексів цивільного і кримінального права.

Мал. В. ЗЕЛІНСЬКОГО

Хто насправді кермує американською політикою.

ПАНАМ-РЕПЕТУНАМ —

стосовно «червоної загрози» та про їх крокодилячі сльози

У Білім домі, в Штатах, у Америці
пани гуманні б'ються у істериці:
ах, ах, які ми безсердечні варвари,
що свій кордон тримаємо під вартою!
Це що ж воно таке у світі діється:
не можна й до сусіда вже навідаться,
щоб все рознюхати, розвідати, розгледіти —
на чім вогонь ракетний зосередити?
І сповнено ефір речами слізними —
що от, мовляв, які не гуманісти ми...
Панове м'якосерді тонкослізники!

А нащо ж ви у наше небо лізете?
Чом наших мирних закликів не чуєте,
затято смерть нам ядерну готуєте?
Ви кажете: із курсу збились льотчики?
О ні,— ви не дали й на метр їм збочити
із курсу, котрий ви для них намітили,—
із курсу вашінгтонської політики,
якого так уперто ви тримаєтесь,—
чого ж тепер сльозами заливаєтесь?
Чи ж ви скропили очі хоч росиною,
як виріс гриб страшний над Хіросімою?
Чи, може, вам вручити віті пальмові
за немовлят, обвуглених в напалмові?
Як в попелі сонгмійськім руки гріли ви —
то про мораль не дуже говорили ви!
Коли Ліван з розрізаними венами
наповнений «беретами зеленими»,
і Сальвадор у крові захлинається,—
ото гуманність ваша проявляється?

Ах, опікуєтесь ви тільки обороною,—
бо ви, бач,— під «загрозою червоною»,
і врятувати світ від неї хочете...
Кому, панове, голову морочите!
Вам криками отими істеричними —
для вас, до речі, ще віддавна звичними —
не заглушити передсмертні крики
жертв вашої «гуманної» політики!
Отож дарма комедію ламаєте:
у грі своїй бездарній ви програєте,
під вашу дудку світ стрибать не змусите
(хіба як нижче спини себе вкусите...)
Народи хочуть щастя, миру, спокою,—
і з оцією мрією високою
ми живемо, і знаємо, і віримо:
світ із лабет війни кривавих —
вирвемо!

Вас. ШУКАЙЛО.

Микола КОЛЯНКІВСЬКИЙ

З ЖИТТЯ ЕМІГРАНТСЬКОГО

ЖУРАВЛІ

Відомо ж, сьогоднішній світ — світ спеціалізації. Спеціалісти лікарі, спеціалісти професори, спеціалісти інженери. Українська преса, нехай яка вона бідна, теж спеціалізується. В одному виданні самі тільки некрологи, в другому — самі лиш «весільні дзвони», а в третьому — що не картка, листування з кумами перемелюється.

А ось одна наша радіостанція, дух покоління свого відображуючи, на спеціалізацію «Журавлів» собі вибрала. Тільки наставиш радіо, зараз тобі «Кру-кру-кру» несеться!

Співали ми колись соловейками, щебетали жайворонками, кохались голубками... Орлами сизокрилими називали нас наші дівчата. Соколиним зором на горде наше майбутнє споглядали. Але ж проминули роки, і ми, меланхолії набравшись, стали називати себе чайками, при битій дорозі покинутими. Пройшло ще два-три десятиріччя, і всі ми ось поголовно в журавлине плем'я перетворилися.

На святкову академію підеш — очі з дива протираєш: журавлі в президії сидять, журавель промову виголошує, журавлі «Журавлів» співають. І серед публіки кругом стільки ж і розмови тієї, що «кру-кру-кру».

Зустрічаєш на вулиці здоровенного козарлюгу, пляшку віскі під пахвою несе,— боже милий, жеребцем йому б вибрикувати, а він вам по тротуарі крило тягне — кру, кру, кру!..

Отак ми собі й далі крила тягнемо та скиглимо: кру, кру, кру!..

Зимоньку під флорідськими пальмами просиджуємо, кадилаками по гладеньких автострадах гасаємо й моря усі нам по коліна, а плачемо, що крильця постирали в дорозі далекій.

Як уже конче нам птицю якусь за національного символа мати, то чому ж звеличану в народних піснях сиву зозулю не пошанувати?! «Ку-ку» оптимістичніше звучить і традиційно вже в нас із рахунковістю пов'язане. Під нього й долярики легше порахуєш і свої марно прогайновані літа полічиш. Та й звісно ж, що здавна зозулине кукання непогано долю ворожило людині й народам безталанним.

Тож починайте ж, радіовисильні, із завтрашнього дня передачі новим гаслом: «Ку-ку, ку-ку, чути в ліску..!»

Канада.

З ШУХЛЯДИ АРХІВАРІУСА

Пригоди на вістрі пера

Було це наприкінці двадцятих років. Жив я тоді на Україні, працював репортером у газеті «Більшовик Полтавщини». Разом з Олександром Ковінькою, який пізніше став відомим сатириком та гумористом, збирали місцеву хроніку, писали про міські пригоди.

Редактор газети Лавро Дяченко, людина сувора, але справедлива, вимагав від нас надоперативності. На його думку, справжній репортер мусив бути на місці пригоди за п'ять хвилин до того, як вона станеться.

Аби не запізнитися, не прийти пізніше, доводилося бігати містом, висолопивши язика. Ми не нарікали на втому: були молоді, газету свою любили, та й до того ж розуміли — репортера годують ноги.

Якось у кінці липневого дня, набігавшись, повсідалися ми на лавці колишнього корпусного парку, що був неподалік від редакції. Роззулися... В одній із кишень я виявив пригорщу гарбузового насіння. Поділився з другом.

Ковінька, розтягуючи слова і за звичкою чухаючи потилицю, із серйозним виглядом розповідав смішні бувальщини: про те, як ставши підлітком, бігав на Ворсклу і як за це сварили його батьки: «Гляди, далеко не запливай. Утопишся — додому не повертайся!..»

Я реготав, хапаючись за живіт, а на обличчі старшого колеги — ні тіні усмішки.

Тільки Ковінька взявся вигадувати нову байку про свої пригоди, як у кінці алеї несподівано з'явилася кремезна постать нашого бородатого редактора.

...Побачивши редактора, Ковінька осікся на півслові. Став серйозним і я, швидко зіскочив і встромив ноги у підтоптані черевики.

— Чим ви тут займаєтеся, товариші репортери? — насупивши брови, запитав редактор.

Ковінька й тут не розгубився:

— Як чим? Матеріали збираємо, Лавре Івановичу!

— Бачу, як збираєте... Годину тому грабіжники обчистили міський банк. А де, питаю, інформація про це?

Одержавши прочухана, ми заквапилися до приміщення банку. Високий, цибатий Сашко відмірював метрові кроки, а я видрібцем, ледве встигав за ним. На ходу, озирнувшись до мене, тезка кинув:

— Ярославу Гашеку було легше. Йому не потрібно було збивати черевиків, бігати за міською хронікою, випереджаючи грабіжників.

Незадовго до пограбування банку на книжкових полицях полтавських магазинів з'явилися збірки оповідань та гуморесок Ярослава Гашека, перекладених українською мовою. Тоді ми дізналися, що Гашек теж був репортером, що свого часу з журналу «Світ тварин», де «відкрив» шістнадцятикрилу муху і праблоху, він спокійно перебрався у газету «Чеське слово», пояснивши прихильникам свого таланту, що він аніскільки не зрадив своїм політичним переконанням, а лише проміняв бульдогів на нову партію.

— Лише невігласам не відомо, що політична лінія у газети «Чеське слово» та «Світ тварин» — одна й та ж.

У газеті молодий письменник вів розділ пригод або, як його ще називали в редакції, відділ «Переламані ноги».

Не виходячи з приміщення редакції, не користуючись телефоном, Гашек вигадував всілякі дивовижні історії, які легко витікали на папір з кінчика його пера. Правда, у гуморесці «Із життя репортера» він нарікав на труднощі, на те, що в місті «цілісінький тиждень ніхто нікого не убивав та не грабував», висловлював щире співчуття, що служба у редакції втрачала для нього будь-який інтерес, якщо «не було жодного пограбування, самовбивства, згвалтування...», проте редакція вимагала сенсацій, і мало не кожного дня йому доводилося їх вигадувати:

«Мій приятель, редактор газети «Право люду» Богуслав Новотний, має звичку стрибати з трамвая на ходу. Нехай ці рядки будуть для нього попередженням, позаяк і соціал-демократичний редактор може стати калікою. Навіть приналежність до цієї партії його не врятує».

У другій замітці — «Жертва антимілітаризму» повідомлялось, що поручик 73-го піхотного полку Франтишек Когда послизнувся на проспекті Пілацького і звихнув собі ногу. Ведеться суворе «розслідування з метою встановлення ступеня вини тротуару».

Між іншим, Гашек встигав слідкувати не тільки за травмами нижніх кінцівок:

«Вчора у кафе «Оріон» на Гібернській вулиці зайшов літній сивоволосий пан, який, випивши замовлену каву, підійшов до вішалки і, вибравши на ній нове зимове пальто торговця Йосипа Поляка з Залізної вулиці, хотів непомітно піти. Проте його вдалося затримати і відібрати пальто. У пальті знаходився гаманець з двома сотнями крон і кількома приватними листами. Злодієм виявився житель міста Праги, відомий рецидивіст Вацлав Новак з Панської вулиці».

Наступного дня на квартиру до письменника увірвався посивілий громадянин і, розмахуючи пачкою газет з хронікою про крадіжку пальта, загрожуюче закричав з порога:

— Я — промисловець і домовласник, мене теж зовуть Вацлав Новак, я також з вулиці Панської, у мене так само сиве волосся. Але я — не рецидивіст і ніякого пальта не крав. Якщо завтра не буде спростування в газеті, що я не злодій,— я застрелюся.

Довелося у наступному номері «Чеського слова» надрукувати спростування під назвою «Не крав пальта».

Прочитавши цю замітку, справжній злодій надіслав автору вдячного листа, що він допоміг йому зняти пляму з його біографії. А ні в чому невинний його однофамілець справді застрелився.

Ковінька, як і я, тоді не знали, чим закінчилась для Гашека служба у «Чеському слові», чому він несподівано для читачів розпрощався з газетою, яку, як правило, починали читати з розділу «Переламані ноги»?

Про справжню причину звільнення Гашека я дізнався через кілька років по тому.

Редакція доручила Гашеку серйозне завдання — написати звіт про збори празьких трамвайників, де вирішувалося питання: оголошувати чи не оголошувати всезагальний страйк? Після виступу профспілкових босів, які закликали робітників піти на поступки господарям і відкласти страйк, з місця підвівся Гашек.

— Брати! — сказав він. — Ви, мабуть, пам'ятаєте, до чого закликав поет Сватоплук Чех у «Піснях раба»? Не вірте профспілковим вождям, вони — продажні тварюки, підкуплені адміністративною радою. — Він показав на тих, хто сидів у президії профспілкових зборів.

— Цю заяву роблю я, чеський письменник. Об'єднуйтесь, рвіть кайдани, в які вас хочуть закувати.

Трамвайники зааплодували Гашеку.

Увечері він повернувся до редакції зі звітом про збори і приготувався йти до шефа. Але, не дійшовши до його кабінету, у коридорі прочитав наказ про своє звільнення.

З того дня розділ «Переламані ноги» припинив своє існування.

Олександр ДУНАЄВСЬКИЙ.

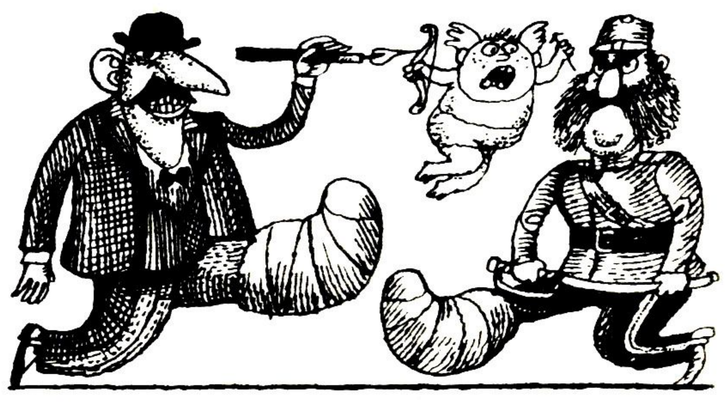

Мал. А. БОРДУНІСА

— І до чого нудно самій жити! Навіть шкодую, що усіх сусідів з'їла.

Мал. А. АРУТЮНЯНЦА

Без слів.

Мал. О. МОНАСТИРСЬКОГО

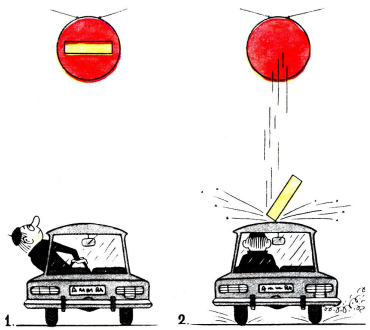

Без слів.

Мал. В. СОЛОМАШЕНКА

— А Крохмалюк знову уві сні літає!..

Мал. В. МАЛОВА

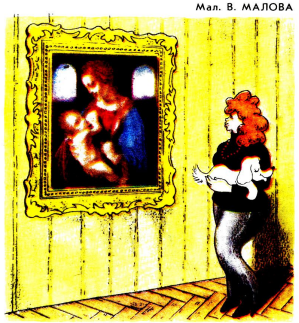

Без слів.

Повітря в овочі

Один одесит одержав від дружини завдання — сходити в овочевий магазин. Вислухавши необхідні інструкції, він благополучно дістався до торгової точки і весело підморгнув продавщиці:

— А зваж-но мені, красуне, два кіла моркви і пару столових буряч-ків!

Яке ж було його здивування, коли продавщиця нахилилась до порожньої корзини, зробила вигляд, ніби взяла звідти щось, кинула те невидиме «щось» на ваги і діловито сказала:

— Забирайте.

— Що забирати? — поклопавши круглими, як корабельні ілюмінатори очима, запитав одесит.

— Те, що ви просили,— здвигнула плечима продавщиця. — Буряки й морква, щойно надійшли з радгоспу імені Кірова. Продукти свіженькі, перший сорт. Платіть гроші і варіть борщ на здоров'ячко.

Підозрюю, що навіть звиклі до жартів старожили Одеси в даному випадку нічого не зрозуміють. А тим часом вищезгаданий радгосп Біляївського району — в особі його колишнього в. о. директора В. О. Стрельцова — мало був не зіграв з одеситами отакого веселого жарту. Дуже, бачте, хотілося Василю Олександровичу якомога швидше відзвітуватися про продаж овочів державі. А урожай овочів, проте, до «благополучної» цифри не дотягував. Столового буряку, зокрема,— так того взагалі посіяти забули... Що робити? І тут Василь Олександрович подумав: а дай-но спробую продати, замість овочів, трохи... біляївського повітря! А що? В Одесі воно, знаєте, дуже вже насичене морською вологою, то не завадило б його трохи того... розбавити степовими запахами, га?

І новоявлений ілюзіоніст шпарко узявся за діло. Перш за все, він віддав розпорядження бригадирам Тюрину, Кравцову й Попову оформити кілька десятків папірців — безтоварних накладних на нібито здані на радгоспну перевалочну базу овочі. Завідуюча базою Котів ті папірці прихильно прийняла і бадьоро відзвітувала, як і наказував їй директор, про те, що до неї надійшло 200 тонн моркви та 250 тонн буряків.

І — почали ті неіснуючі тонни гуляти по звітності! Спочатку завбазою привезе їх до Жовтневого оптово-роздрібного плодоовочевого комбінату Одеси і здасть з рук у руки заступникові директора цього комбінату Маркові Давидовичу Ледвину. Одержавши ці овочі (читай — папірці), Марко Давидович страшенно зрадіє і тут же видасть завідуючій базою охоронну розписку, примовляючи:

— Знаємо, знаємо про ці бурячки і морквичку, як же, як же, з Василем Олександровичем про них ще раніше домовлено... А оце вам розписочка — документик про те, що ви для нас ці 450 тонн городинки заготували, але ми їх поки що у вас не взяли,— нехай іще трохи полежать у вас у кагатах, поки не знадобляться, правильненько? Ото ж бо. А як знадобляться, то ми вам пізнішенько про це повідомимо, зробимо на ці овочі вам заявочку, добре? А може, й не зробимо... І тоді ви з тими овочами що вчините? Правильненько, спишете на корм худобі, та й квит. Худібці, хе-хе... Були овочі — й нема овочів, корівки похрумали... А корівки — вони мовчати вміють. І у ваших і наших звітиках буде все розпрекрасненько. Ах!

Кажуть, що при цьому Марко Давидович відпустив завбазою повітряний поцілунок і навіть ніжкою злегка шаркнув. Джентльмен усетаки.

Але на суді він цей факт з усієї сили заперечуватиме. Як і те, що він прекрасно знав про протизаконність подібних операцій. Молодий, мовляв, недосвідчений, що з мене візьмеш!

І через те Марко Давидович виступатиме на суді тільки як свідок. А в. о. директора радгоспу імені Кірова — тепер уже, правда, не в. о., а просто В. О. Стрельцов — одержить за свою винахідливість те, що йому й належало одержати: півтора року виправних робіт умовно. Враховуючи різні там його позитивні якості і так далі...

Ну, а якщо порівняти виробничі характеристики Василя Олександровича і Марка Давидовича, то ще не відомо, у кого тих позитивних якостей більше. Либонь, все-таки у останнього. Ось дивіться: «...приділяє увагу зміцненню матеріально-технічної бази... Планові завдання базою виконані на 139,9%...»

«...виступає перед працівниками бази на зборах, проводить бесіди на виробничі теми, користується авторитетом...»

Ну, і ще там багато такого ж хорошого. Негативної рисочки — жодної! А головне, просимо звернути увагу: «...у виробничо-технічному відношенні підготовлений добре».

Отож розбирається, що до чого. Що — можна, а чого — ні...

Отаку розпрекрасну характеристику підмахнули Марку Давидовичу директор комбінату Е. Г. Бакова, секретар партбюро М. С. Банний і голова профкому Я. К. Прокопович.

То хіба ж, скажіть, можна, щоб у чоловіка з такою характеристикою хоча б волосинка з голови впала? Якщо й був співучасником злочину — так це ж чисто випадково, по святому невіданню. Ну, хіба ж він міг припустити, що годувати людей, замість овочів, папірцями і повітрям,— то такий вже й великий злочин?..

І через те Марк Давидович цілком і повністю чистий в очах рідного начальства. І через те він, як і раніше, працює заступником директора комбінату. Приділяє увагу зміцненню матеріально-технічної бази. Борається за виконання планових завдань. Проводить бесіди з працівниками бази і, без усякого сумніву, користується серед них авторитетом!

В. БОЙКО.

Одеська область.

Мал. О. МОНАСТИРСЬКОГО

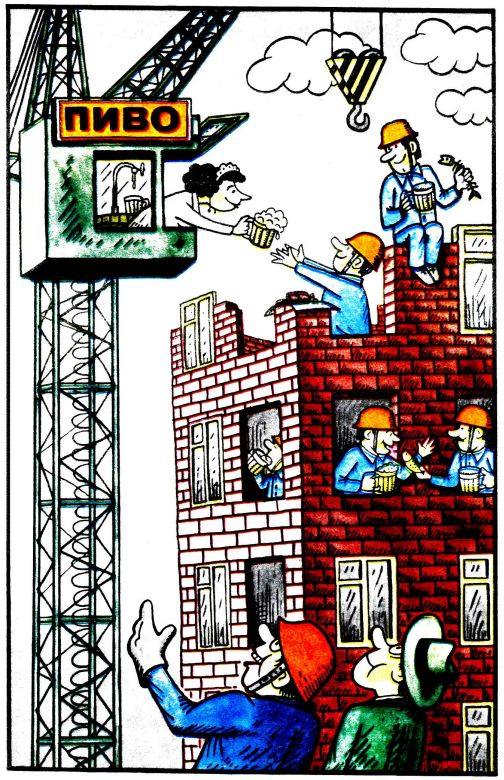

Щоб техніка не простоювала...

ТРИ РАДОСТІ

Першу радість він пізнав,
Як «Іжа» собі придбав,
Другу — лікар врятував,
Як з «Іжа» в кювет упав,
А вже третю радість мав,
Як того «Іжа» продав.

Іван КОНОНОВ.

МОЛИТВА СИМУЛЯНТА

— Пошли який завгодно,
Боже, нежить,
Щоб міг я з місяць ще...
Полежать!..

Анатолій КЛИЧКОВ.

м. Горлівка Донецької обл.

ГУМОРЕСКА

У салоні мод, під електричним ковпаком, уцяцькована бігуді, «сушилася» огрядна розпашіла молодиця. Не поспішаючи, до салону увійшов ставний чоловік з пласким «дипломатом», сів проти жінки на стілець і втупився в неї поглядом. Вона нахмурилась, намагалася одвернутися, але ковпак і бігуді заважали їй рухатися. Тоді не витримала, ображено запитала:

— Що вам од мене потрібно?

— Небагато, лише усміхнутися,— запобігливо відповів чоловік.

— Смійтеся, коли вам так весело,— нарочито байдуже відповіла жінка і невдоволено додала. — Зрештою, хто ви такий будете?

— Якщо ви працюєте в планово-економічному відділі заводу агрегатних вузлів...

— Звідки ви знаєте? — аж сіпнулася молодиця. і на її обличчі розпливлася усмішка.

— О-о-о, тепер можу підтвердити: ви Ольга Вікторівна. Коли смієтесь, дві приємні ямочки на щоках. Принаймні, такими прикметами характеризувала вас техпрацівниця відділу тьотя Паша,— пояснив незнайомець. — А як мені розшукати старшого плановика — за характеристикою тьоті Паші, симпатичну, голубооку красуню?

— Зінаїду Кіндратівну?

— Так, так, Зінаїду Кіндратівну. Не вкажете координатів її місцеперебування?

— У неї сьогодні платіжно-господарський день: квартплата, пральня, хімчистка.

— Ясно,— вдячно відповів чоловік. — А інженер-технолог, з матроською виправкою блондин?

— Віктор Петрович?

— Так, так, Віктор Петрович.

— Три дні тому йому зателефонував приятель. Поїхав на вокзал зустріти і ще не повертався.

— Ну, а ви особисто чим займаєтесь? — поцікавився незнайомець.

— Та ж самі бачите. У божеський вигляд приводжу свою зачіску, бо після роботи у салон не доступитись.

— Ні, я власне хотів би знати, яку роботу виконуєте у своєму відділі на заводі?

— То вже хто на чому спеціалізується: зокрема, я на панчохах, Жанна пристойно в'яже кофти, Віра Кіндратівна — шарфи. Але хто ви такий цікавий будете, що вам усі наші секрети викладати? — схаменулася молодиця.

— Я ваш новий завідуючий відділом Микола Іванович Жовтобрюх. Кінчається тиждень, як призначений, і ніяк не можу зібрати своїх підлеглих хоч би для знайомства. Спасибі тьоті Паші, та завжди на місці: і зведення, кому потрібно дасть, і на всі телефонні дзвінки відповість вчасно.

У Ольги Вікторівни похололо серце: попалася. Може, зразу написати заяву на звільнення?.. Але новий начальник вже збирався йти.

— Даруйте, поспішаю,— вибачився він. — Я затримаюсь у магазині господарських товарів — зайняв чергу за імпортними шпалерами «Люкс», дружина вказівку дала. А ви о четвертій неодмінно зайдіть у відділ — будемо знайомитись,— при цьому він доброзичливо посміхнувся і швидко вийшов.

Полегшено зітхнувши, Ольга Вікторівна погукала майстра: «Розпрягайте, я вже висохла! — І сама собі подумала: — Здається, ми з новим завідуючим також спрацюємось...».

Анатолій ВОРОПАЙ.

Виставка ширпотребу

ШАНОВНИЙ ВИСТАВКОМ!

Знаю, що неетично учням скаржитися на вчителів, але мені дуже жаль своєї подруги Олі. Несправедливо з нею обійшлася вчителька, яка веде в нас уроки праці. Так от, на тих уроках ми вчимося шити. І останнім домашнім завданням було — пошити фартух. Звичайний шкільний фартух.

Дуже хотілося Олі одержати п'ятірку. Купила вона фартух у магазині на гроші, що їй бабуся на морозиво давала, і приготувалася почути від учительки похвалу. Тільки не дочекалася вона ні похвали, ні п'ятірки. Двійку їй вліпила вчителька! Та ще й гудила перед усім класом. Мовляв, і строчки криві, і нитки стирчать, і сам фартух перекособочений. П'ятнадцять дефектів нарахувала! І сказала, що за таку роботу на швейній фабриці їй би тільки те й робили, що догани ліпили. А я чомусь переконана, що тим, хто ці фартухи випускає (на ярлику написано — Хотинське швейне виробництво № 2 об'єднання «Прут»), ніяких догань не ліплять. А може навіть навпаки — подяки оголошують. А Оксані — двійку ставлять! Дуже це вже несправедливо.

Чернівецька область.

Надія СЕРДОБОЛЬНА,
шестикласниця.

ПОСОРОМЛЕННЯ ГІПНОТИЗЕРА

Нашу виставку відвідав відомий гіпнотизер Н. Є. Примруженко. У виступі перед відвідувачами він охоче поділився деякими секретами майстерності, продемонстрував прийоми масового та індивідуального навіювання. Він примушував співати зі сцени тих, хто абсолютно позбавлений музичного слуху, танцювати гопака тих, хто не мав уявлення про цей танець.

— А тепер,— нарешті запропонував він,— давайте мені найскладніші завдання, і я примушу, умовлю кожного зробити все, що ви побажаєте. Звичайно,— посміхнувся гіпнотизер,— у межах дозволеного...

Те, що виробляв Примруженко, буквально приголомшувало глядачів. Вони ладні були повірити у всесильність факіра, коли раптом один чоловік попросив його продати під гіпнозом комусь із присутніх пару туфель виробництва Тиврівського райпобуткомбінату, що на Вінниччині. Навіть здалеку було видно, що то — унікальний брак. Зробивши кілька невдалих спроб, гіпнотизер безпорадно розвів руками.

— Ми — гіпнотизери, а не чарівники,— сумно відзначив він.

НАШ АТРАКЦІОН

Сісти на стілець, щоб він не розпався,— така умова своєрідного змагання, котре недавно відбулося у куточку розваг нашої виставки. Хоч як обережно не намагалися сідати учасники цього веселого змагання, неодмінно за кілька секунд під регіт присутніх опинялися на підлозі. Гора уламків росла, а Великий Приз виставкому все лишався нічийним.

І от якось до чергового стільця впевнено підійшов чоловік і обережно сів на нього. Секунда, десять секунд, хвилина, п'ять хвилин!.. Глядачі аплодували. А представник виставкому, вручаючи Великий Приз, попросив переможця сказати кілька слів.

— Для того, щоб сидіти на стільцях виробництва нашого Лубенського меблевого комбінату,— сказав він,— треба мати неабиякі навички, ну такі, які маємо ми — керівники комбінату.

ФОКУСИ-ПОКУСИ

Він кладе перед собою цеглину, зосереджується, робить глибокий вдих і коротким та швидким ударом ребра долоні розсікає цеглину навпіл. Жіноча половина глядачів зойкає у захваті, чоловіча ж — заздрісно мовчить. А між тим, кожен із присутніх на таких видовищах чоловіків міг би продемонструвати те саме, якби наполегливо і вперто тренувався, або ж... придбав цеглу виробництва Лохвицького цегельного заводу (Полтавська область). Цеглини розпадаються не те що від удару, вони кришаться навіть від дотику. Єдина складність у цьому фокусі — рівно покласти цеглину, оскільки майже всі вони криві і деформовані.

Дегустаційний зал

ЗАЛІЗОБЕТОН В ОБГОРТКАХ

Не зловживайте солодким! Це застереження червоною ниткою проходить мало не через усі поради лікарів. Та давно відомо, що боротися проти поганих звичок самими порадами — пусте діло.

Отож на Прилуцькому заводі продтоварів (Чернігівщина) випустили партію цукерок «Корівка». Популярна назва викликала ажіотаж серед любителів солодкого. Та яким було їхнє розчарування, коли, покуштувавши, вони зрозуміли, що їх обдурили. Ні вкусити, ні розламати «Корівку» було неможливо, такою вона виявилася твердою. Наче в обгортках — не цукерки, а шматочки залізобетону.

ПЕЧУТЬ, ЯК МЛИНЦІ

Пекти, як млинці! Тобто — що може бути легше і швидше! Але, виявляється, усе на світі можна ускладнити. Якщо постаратися. На Великомихайлівському заводі продтоварів (Одещина) для млинців спеціальне борошно виготовляють. Тільки з того борошна і досвідчена домогосподарка млинців не спече — тісто грудками береться. Причому продукти вкладаються високоякісні, а от технологія настільки дивовижна, що при першій-ліпшій перевірці інспекція по якості півтонни такого борошна бракує. Точнісінько за приказкою: є з чого варити, та якби ще і вміти!

РЕКОРД НЕ ЗАРАХОВАНО

Час від часу газетно-журнальна інформація знайомить нас із кумедними рекордами. Десь супермен з'їв три кілометри спагетті, якийсь дивак випив протягом двох годин сорок кухлів пива... А нам один житель Запоріжжя надіслав листа, де хвалиться, що за один сніданок подужав п'ятнадцять склянок сметани. І попросив офіційно повідомити громадськість про цей своєрідний рекорд. Звичайно, ми здивувались, але друкувати подібну інформацію без перевірки не наважились. І звернулися по допомогу до компетентних органів.

Як випливає з акта інспекції по якості, досягнення жителя Запоріжжя — ніякий не рекорд. Бо сметану, якої він стільки подужав, продукує Запорізький молокозавод № 1. І сметана ця така рідка, що її навіть молоком назвати не можна. Образливо для молока.

Мал. А. АРУТЮНЯНЦА

— Які вони, синочку, тобі товариші, коли судять тебе! Ходімо краще додому, Сержику!

Одна мила далекая, а другая близька...

УСМІШКА

Це в пісні так співається.
А в мене теж серце надвоє
розривається.
Одна мила тут, удома. Рідна жінка.
А друга — далеченько. В Ковалівці.

Часом сяду, підіпру голову руками, і починає вона в мене макітритись од важких думок. Що ж це воно в моєму житті робиться? Яке зло затаїв на мене мій найперший товариш? Умовив одинєдиний раз піти з ним у Ковалівку.

І все.

І відтоді почалося.

Наче підмінили мене.

Оця мила, що вдома,— моторна молодичка. І наварить, і насмажить, і напече. Живи та радій біля неї. Так ні. Рвуся душею і думками туди... До неї... В Ковалівку. На тяжкі муки. Бо хіба ж не було, що цілий день живіт з голоду виспівував? Хіба ж не втрощив я зуба, втихомирюючи той спів макухою? А задубіла каша не здавалася мені найсмачнішим делікатесом?! Як згадаю,— аж оскома бере...

Забаришся в Ковалівці, от і маєш незгоди терпіти.

У цієї, близької, що вдома,— поприбирано, акуратно. Ляжеш у ліжко — білизна пахне озоном. Хрумтить, накрохмалена.

А в тієї, далекої, хіба ж я один? Бувало, що і в копиці прілого сіна ночував. І навприсядки, скоцюрбившись, спав. Так заклякали кістки, що тиждень після того рипіли.

Та й, між нами кажучи, радикуліт теж звідти приніс. Із Ковалівки.

У цієї, близької, подвір'я завжди заметене, хоч у тапочках ходи.

А до тієї, ковалівської, поки доберешся болотом, то й жабуриння на вуха поначіплюється. Сопу, чвакаю гумовими чобітьми з отаканими халявами. Піт за комір горохом котиться. Руками, наче вітряками, махаю, одганяючи комарів. Здається, що вони п'ють з мене кров відрами.

Терплю.

А оце вчора так бовтнувся в ту багнюку, що тільки бриль сплив. І носом іржавої води насьорбався.

Лихий прибіг додому, що не питайте. Жінка теж сердиться. Каже, що я на тій Ковалівці звихнувся.

Але, як там не є, обмила. Обсушила. В теплу постіль поклала. Не була б то рідна жінка.

Лежу на своєму радикуліті і каюся.

Навіщо ж мені таке страждення життя?!

Все!

Досить!

Ставлю крапку!

Аж тут кукурікнув півень. Надворі починає сіріти. І на душі робиться якось бентежно-бентежно.

Тихенько встаю. Шукаю гумові чоботи...

Ех...

Туди ж іду. Туди. В Ковалівку...

На риболовлю.

І це вже, мабуть, так до кінця днів своїх.

Борис ПОЛІЩУК.

ДАЛИ ПЕРЦЮ!

Досить дивна ситуація виникла в одному з відділень колгоспу імені Кірова Ємільчинського району. З одного боку, відділення наче й мало завідуючого — Кемського Л. І., про що свідчать, зокрема, відомості виплати йому заробітної плати. А з іншого — відділенням як слід ніхто не керував. Бо згаданий Кемський Л. І. лише сумлінно одержував зарплату, а до своїх обов'язків ставився безвідповідально. Про це колгоспники поскаржилися Перцеві.

Як повідомив редакції секретар Житомирського обкому Компартії України тов. Лазюта, скаргу колгоспників було розглянуто на засіданні парткому колгоспу. Кемському Л. І. оголошено сувору догану. Його також звільнено з посади завідуючого відділенням.

НЕПРИБОРКАНИЙ ДОНЖУАН

У гаю помітить можна
Кроки донжуана:
Деревина свідчить кожна,
Хто його кохана.
Щоб чуття своє завзяте
Висловити Любі,
Він ім'я її вдесяте
Вирізав на дубі.
Інтерес у нього сталий
До якоїсь Олі,
Через те і постраждали
У гаю тополі.
Він симпатії увічнив
Також до Терези,
Задля того покалічив
У гаю берези.
Хто ж з красунь приборка владно
Цього гранда, лева,
Щоби він в гаю нещадно
Не псував дерева?!

Борис МИРОНЕНКО.

м. Львів.

ІРОНІЗМИ

● *Діти — наші квіти. А звідки ж береться «бур'ян»?*

● *Дружина любила компліменти, коли вони підкріплювались матеріально.*

Анатолій ОБРИНЬБА.

с. Тури
Решетилівського району
на Полтавщині.

● *Це нам тільки здається, начебто ми переборюємо об'єктивні труднощі,— а насправді ми долаємо не що інше, як суб'єктивні лінощі.*

М. ВОЛОДКОВИЧ.

м. Запоріжжя.

● *З півслова розуміють лише того, хто часто повторюється.*

● *Коли репутація підмочена, доводиться сушити голову.*

Петро СОРОКА.

с. Грицівці
на Тернопільщині.

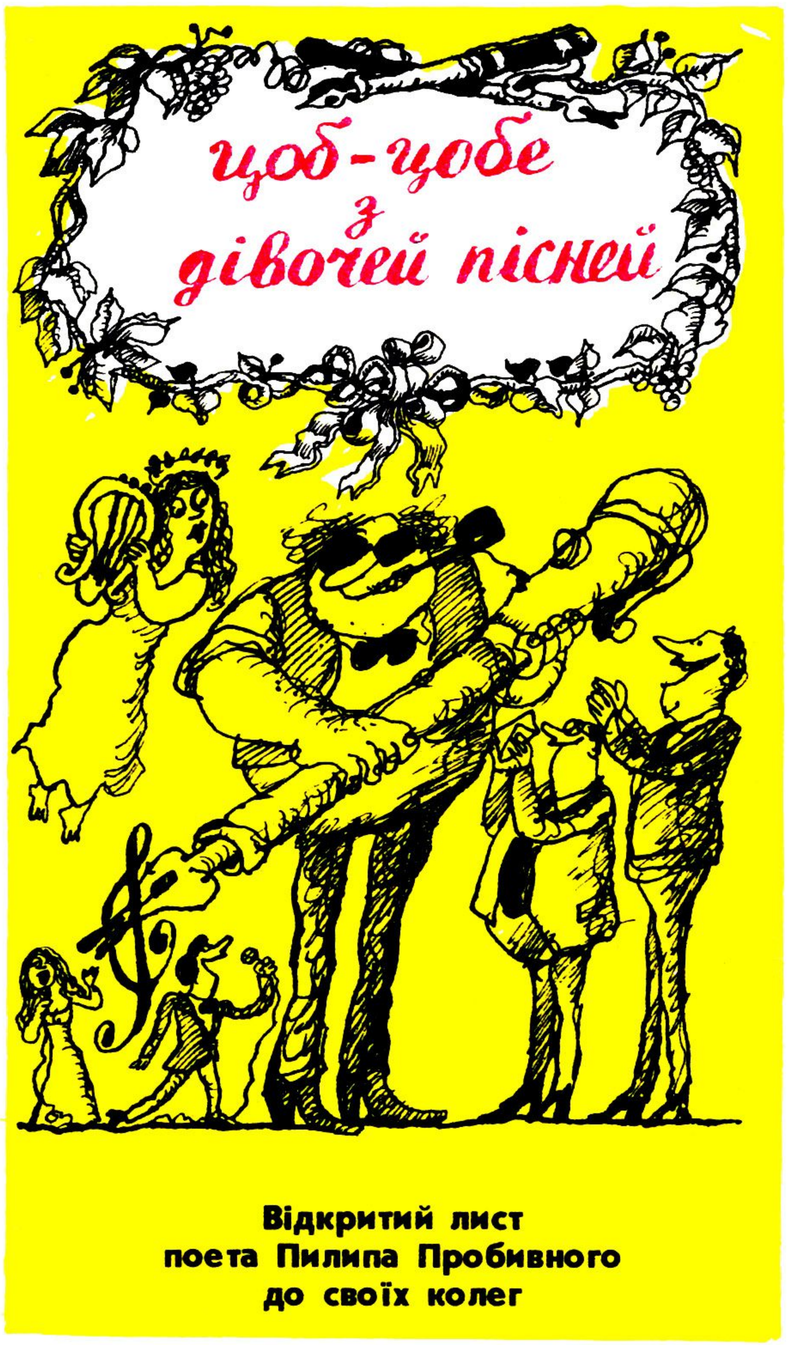

Відкритий лист поета Пилипа Пробивного до своїх колег

Браття графомани!

Перш за все, не будемо боятися цього слова — «графоман»: воно існує, як і ми з вами, тож називатимем речі своїми іменами. Отже, браття графомани! Важкі часи настали для нас. Можна сказати, жорстокі часи. В багатьох редакціях засіли грамотюги, які затискують нашого брата-графомана, дихнути не дають. Якщо й далі так піде, то діло — труба, доведеться міняти фах і йти або на будівництво чи виробництво підсобними робітниками, або кудись у сторожі...

Я довго думав над тим, як нам бути? І не просто думав, а й діяв: їздив по областях, радився з пробивнішими.. чи то пак, з талановитішими колегами, вивчав документи та всяке інше. І нарешті знайшов вихід. Браття графомани, ми врятовані! Є ще місця, де нам можна жити й мати хліб та до хліба, де нас чекають із розкритими обіймами.

Насамперед — естрада!!! Ось де нас зрозуміють і пригріють! Очевидно, хтось зауважить: і там є доскіпливі літредактори, котрі стануть нам на перешкоді. Дурниці! Якраз там із тріумфом пройде все, що в редакціях та видавництвах бюрократи від поезії й на поріг би не пустили. Для переконливості наведу приклад із практики Волинської обласної філармонії. «Пісня світлого дня» — таким текстом ощасливив волинян киянин І. Лазаревський (авторів музики називати не буду — то, як кажуть, інша тема). Ось — строфи із пісні:

На-на-на-на!
Здрастуй, моя земля!
Чудовий край, рідній простори,
Здрастуй, моя Вітчизно!
Твої поля квітнуть, наче море.
На-на-на-на-на.

Б'є із гір високих джерело,
Поле простором вабить.
Ллє сонячне проміння світ,
Ллє у серця коханих...

У будь-якій редакції крючкотворці негайно б причепилися до першої строфи: мовляв, набір декларативно-штампованих фраз, зауважили б, що поле не може квітнуть, «наче море», критикували б оте «на-на-на-на», як надуману псевдоекспресію; а відносно наступної строфи, крім усього іншого, просто б запитали, де й що там із чим римується... Художня рада філармонії не запитала. Автору подякували та ще й грошики заплатили — 35 карбованців. Гадаю, що мало. Бо його колезі Б. Касієву сплатили більше: по 80 карбованців за тексти до двох пісень. Щоб ви, браття графомани, упевнилися, які райдужні перспективи чекають на вас у Луцьку, наведу один куплет із його пісні «Спить село»:

Вже тихо, спить моє село,
Бо к ночі сонце відцвіло,—
Як твої коси білі,
Осоки над рікой...

Чи з пісні цього ж Б. Касієва «Ой, заспівай»:

Як вишиванка, поле ранкове барвиться.
Ніжна співанка з пісней дівочей грається...

Скажу іще: в засіданні художньої ради, яка належно оцінила ці тексти й затвердила виплату авторам, брали участь директор обласної Волинської філармонії Г. П. Місан, художній керівник Г. А. Максименко і навіть двоє заслужених артистів республіки — художний керівник Волинського народного хору А. М. Пашкевич та популярний співак В. І. Зінкевич. До речі, оту «на-на-на-на» Зінкевич співає з вокально-інструментальним ансамблем «Свитязь».

Співається одна з пісень згаданого вище І. Лазаревського і в Чернівецькій філармонії. «Канікули в Карпатах» називається. Виконує її з ансамблем «Смерічка» заслужений артист УРСР Назарій Яремчук. Ось початок пісні:

Розтанув сніг, від лиж пропав слід,
Весна в садах вже роздає цвіт..

Чи далі:

Я пам'ятаю той крутий схил,—
У наших мрій було по сто крил.
Тоді щасливою була ти
Від подолання висоти...

Певна річ, буквоїди-редактори негайно б знайшли у цих рядках і так звані антиевфонічні нагромадження та заяложені вислови, і два «було» — «була» в одній строфі, і дорікнули б прозаїзмом «від подолання висоти», і взагалі постаралися б не знайти там ніякої поезії...

Але, на щастя, не вони визначають у Чернівцях літературну якість творів для естради. Так же, до речі, як і в Сімферополі, де режисер Кримської обласної філармонії І. Алексагін на пару з А. Пакшиним устругнули супер-ліричний текст до пісні «Будь со мной». Коли читаєш його чи слухаєш — на сльозу тягне, серце в грудях розривається від тонкої цнотливої двозначності:

Прикоснись же рукой: ты услышишь, пойми,
Крик души моей.
Мне не нужен покой,
Прикоснись, не томи и согрей!
А приспів, приспів чого вартий:
Почему же солнце долго молчит
И земля равнодушна, сном тихим спит?
Знать, весна не гонит боль и тоску,
Где же радостный день тот? Я его жду.

Збагнули, який могутній поетичний струмінь, яка експресія, монолітний сплав почуттів? А те, що в перших двох рядках використано дієслівні рими, і в двох останніх зовсім їх немає — дурниці. Головне — зміст, поетична насиченість строфи!

Оскільки ми заговорили про південь України, то, мабуть, варто згадати й сонячну Одесу. А вона асоціюється із славним іменем Інни Ніколау. Боже, які вона шедевральні композиції для масовиків творить — пальчики оближеш! Кажуть, весь міський відділ культури від них у надзвичайному захопленні! Особливо від композицій «Вокруг елки» і «Широка страна моя родная», що популяризуються в деяких парках та палацах культури Одеси. За браком місця, наведу фрагментик лише з одного твору — «Широка страна моя родная»:

Тишина опушки спящей.
В даль знакомую вгляжусь —
Вот черниговская чаща,
А за нею Беларусь,
Там в поля садить картошку
Бабы ходят по утру...

Ні, ви тільки вдумайтесь-вчитайтесь, як глибоко, як точно й характерно висвітлено працю трударів братньої республіки!..

Та не тільки парки й палаци культури можуть прогодувати нас, браття графомани, а й ресторани та кафе. Адже й там звучить музика, і там потрібні тексти для пісень, і там нас приймуть-привітають. Надто у Львові, в ресторані «Під левом». Ах, як здорово під склепіннями того питно-харчового закладу звучала пісня «Метелик» на слова киянина М. Саченка:

Метелик сів у мене на потилиці.
Метелик сів там і сидить.
Сидить метелик там і дивиться,
Як гарно на потилиці сидіть!
І більш нічого поміж нами,
Обоє незалежні — він і я...
Метелик ніжними ногами
Мене за шию обніма...

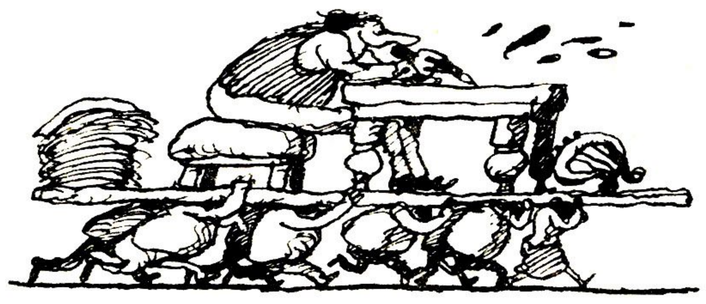

Уловили? Скільки безпосередності й лірики, яке єднання з природою, з мікрофауною! А водночас маємо й ваговитий підтекст: емансипація жінки, її незалежність від зайд-метеликів...

Подейкують, ніби під час виконання пісні солісткою люди обурювалися, а декотрі, не доївши ескалопа по-львівському, втікали з ресторану. Можливо. Значить, темнота. Не доросли ще до такої поезії.

Але повернемось до естради — не до обласної, а вже до столичної. Та перед тим, браття графомани, нагадаю слова одного (забув якого!) класика: «Поети народжуються в провінції, а помирають у Парижі». Я не закликаю вас помирати в Києві. Живіть собі на здоров'я, де живеться. Хочу сказати інше: щоб ви не обмежувались обласними філармоніями, а штурмували столицю. Якщо конкретно — Українське гастрольно-концертне об'єднання «Укрконцерт». Зробив же це дніпропетровець А. Райчук, то чого б вам не наслідувати його прикладу, ви що, в бога теля з'їли? Ну, скажіть, хіба б не могли упекти такого, як він:

Ой служив на базі
Він першеє літо,—
Придивлявсь до бази
Цілісіньке літо.

Або далі:

Ой служив на базі
Він шостеє літо,—
Заслужив на базі...
Строгого режиму...

Іще багато всякого є у музичному фейлетоні «Пролаза, що проліз на базу», але я не буду залазити-пролазити в аналітичні нетрі, а інформую лише, що за цю річ Райчук відхопив 150 каербе!

Або візьмем його так звану політсатиру і процитуємо дещо звідтіля:

Как бы вы там не бесились,
Не добьетесь ничего!..
Тож не тратьте, куме, сили,
Опускайтеся на дно!
Гей! Тю!.. Цоб-цобе!
От де вража сила!..

Збагнули, як просто робиться гумор і сатира? Гейкнув, тюкнув, змішав до купи дві мови і, як кажуть десь там, о'кей — копійка в кишені. І через ВААП — Всесоюзне агентство по авторських правах — щось капає. І нехай хто посміє назвати цитовані строфи халтурою, хай спробує сказати, що то не поезія — дзуськи! Адже серед членів художньої ради, що приймали фейлетони, були такі шановні знавці-митці, як головний режисер відділу естради «Укрконцерту» Р. А. Качановський і художній керівник-директор театру «Поезія» В. Ф. Калашников. А підписував угоду з Райчуком на оплату текстів заступник директора «Укрконцерту» О. І. Мельник. Так що нічого боятися. Єдиного, кого нам браття, треба боятися — Міністерства культури УРСР: воно іноді зупиняє нас і не жалує нашого брата. Але міністерство теж не всюдисуще — за всім не встежить. Та й потім — де воно дінеться? Адже чимало з членів Спілки письменників — поети й прозаїки — вважають естрадне мистецтво чимось несерйозним, нижчим ступенем літератури й, здебільшого, ігнорують його, отож хоч-не-хоч, а ми знадобимося... Кажу це з власного досвіду, бо, якщо відверто, я вже змінив фах — віднедавна став текстовиком-професіоналом. А тепер закликаю і вас.

Браття графомани! Дружно перекваліфіковуйтесь на текстовиків! Не гайте часу, бо час для нас — гроші. Сідайте за друкарські машинки, відклацуйте на них щось на зразок «Осоки над рікой» і, бадьоро вигукнувши «Гей! Тю! Цоб-цобе!», з метеликом на потилиці й «пісней дівочей» на вустах, швидким темпом «на-на-на-кайте» до кас за гонораром!..

Пилип ПРОБИВНИЙ,
колишній графоман,
а нині популярний автор
багатьох текстів для естради.

P. S. Допомагав складати відкритого листа і перевіряв факти Ів. НЕМИРОВИЧ, спец. кор. «ПЕРЦЯ».

Народні усмішки

НЕ ДОТЯГНУВ

— Вип'ємо, Петре, за те, щоб Микола здав на п'ять,— запропонував Іван приятелю.

— Діловий тост,— підтримав Петро.

Невдовзі прибув і Микола.

— Ну, що — п'ять? — приятелі до нього.

— Ні, чотири вісімдесят, одна пляшка виявилася надщербленою.

Повідомив М. ОСАДЧИЙ.

м. Валки
Харківської області.

●

ДУЖЕ МАЛЕНЬКІ

Хлопчик, якого батьки взяли з собою в гості, з'їв шматочок шоколадного торта і попросив другий.

— Хіба я тобі не казала, що просити другу порцію непристойно? — обурилась мати.

— Казала, але ж ти не знала, що шматочки будуть такі маленькі!

●

НЕ ВСТИГ

Малий Сашко приходить додому весь у грязюці. Мати сердито запитує:

— Який у тебе вигляд! Що ти робив?

— Впав у болото.

— У нових штанях?!

— Мамо, я справді не встиг їх зняти!

Повідомила І. ЗАВЕДЕЯ.

смт Ямпіль
Вінницької області.

●

УЛЮБЛЕНА СТРАВА

Відвідувач гукає в ресторані:

— Товаришу офіціант!

Офіціант підходить.

— Я вам уже втретє замовляю біфштекс!

— Дуже приємно, що він вам подобається.

Повідомила Г. ПЕТРАЩУК.

с. Стецева
Снятинського району
Івано-Франківської області.

●

ПРОГНОЗ

ЧОЛОВІК: Щось так спати хочеться, певне, дощ буде.

ДРУЖИНА: Якби на твій сон та весь час дощ ішов — давно вже був би потоп.

Повідомив О. ЗАБОРОВЕЦЬ.

м. Київ.

Мал. Ю. СЕВЕРИНА

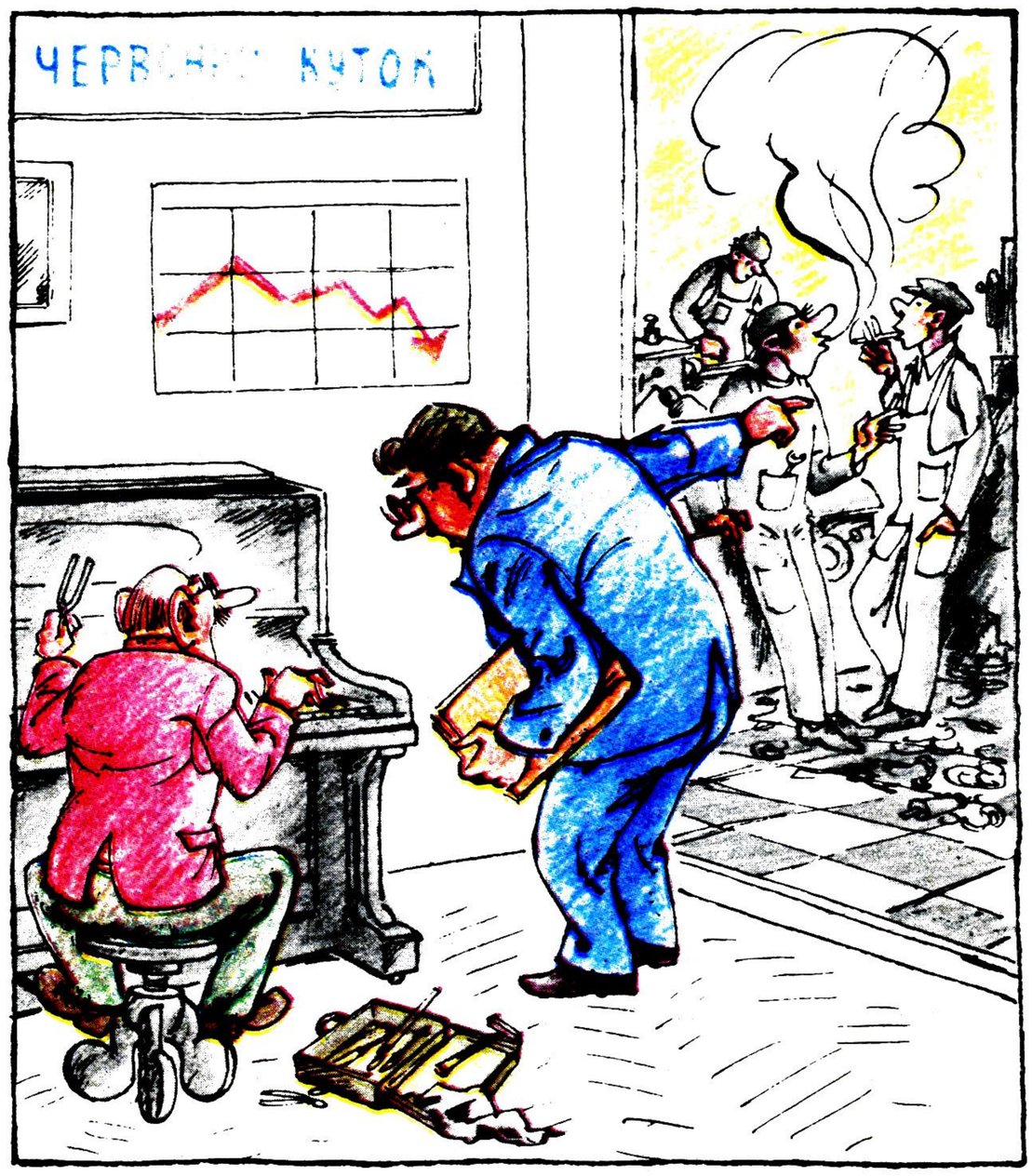

— А за одним рипом не можете настроїти наш колектив на роботу!

«За самовільне порушення правил оранки в присадибних ділянках внести в касу трактористів по 10 крб. кожного з доганою».

(Резолюція головного інженера радгоспу).

«Прошу прийняти замовлення із горіхового дерева або із смереки без сучків, дві скрині — для одягу і посуду за оплату готівкою».

(Із заяви).

Надіслав К. БІГАРІЙ.

«...А того, як ви сказали, шатання од своєї сім'ї у мене не було, а єслі і шатався, то разом з сім'єю».

(З пояснення).

Надіслав В. ШЕЛУДЬКО.

«Пункт технічного обслуговування вагонів по кількості допущених затримок в цьому році роботу поліпшив, а кількість браків на тому ж рівні».

(Із замітки в стіннівці).

Надіслав Ол. ЦАРИК.

«...прошу Вас виписать міні автомашину по стірці біля. Прошу виписать міні біля для стірки простинів і пододіялники 2 шт.»

(Із заявки).

Надіслав М. СОРОКА.

«Розтин тіла кабана свідчить, що загибель сталась внаслідок гострого алкогольного оп'яніння тварини через згодування остатками весільних харчів».

(З акта).

Надіслав М. РУЖИЧНЕР.

ВИПАДОК У НЕХЛЮЇВСЬКОМУ КОЛГОСПІ

Мал. Р. САХАЛТУЄВА

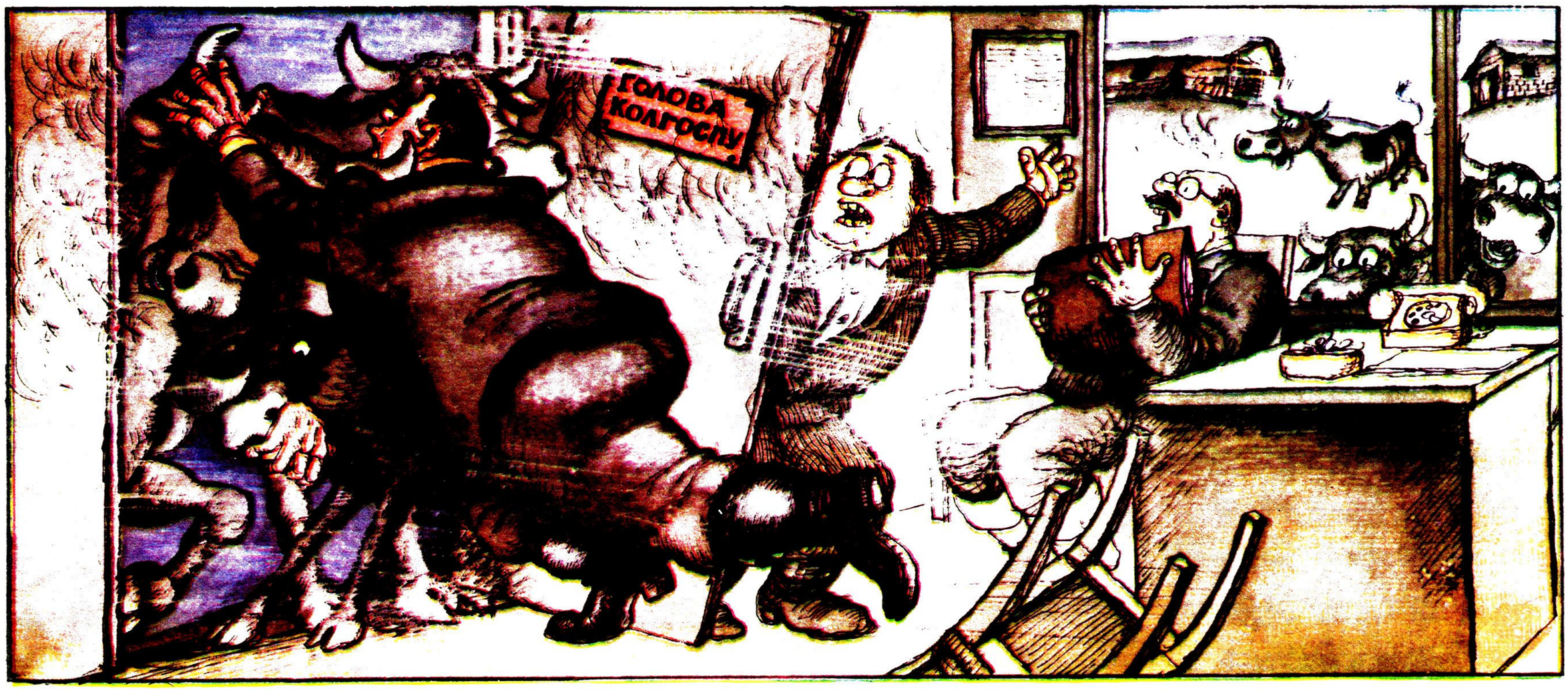

— Куди лізете!! Я ж не сонце — всіх не обігрію!

Мал. В. ЧМИРЬОВА

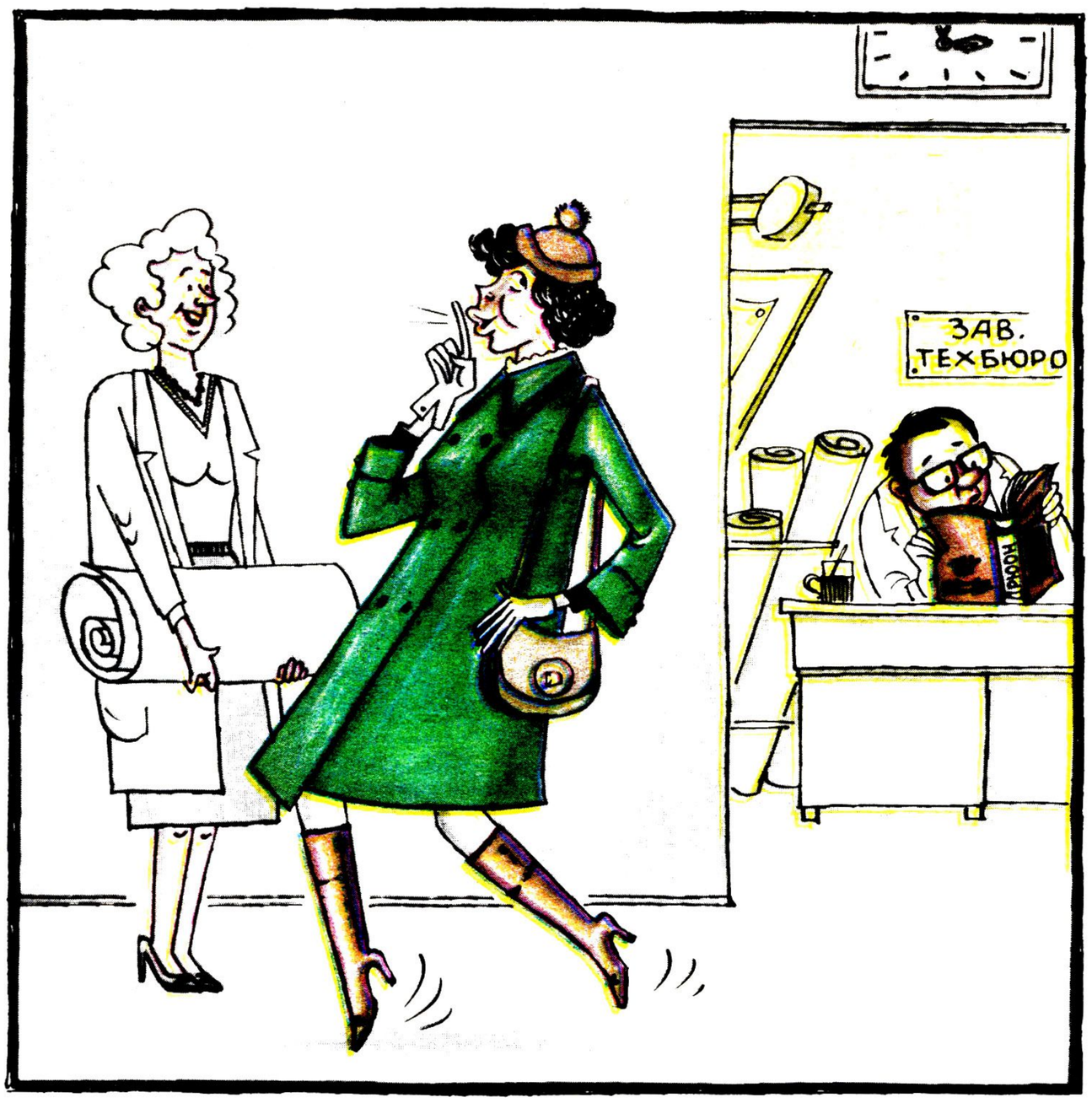

— Головне, щоб помітили, коли з'являєшся на роботу, і не помітили, коли зникаєш.

ПОВЧАЛЬНИК

Прибув уповноважений в село
І з ходу косарів почав розносить:
— Чи вам узимку часу не було,
Що у жнива клепать розсілись коси?!

ГОДИННИК-ПЕРЕДОВИК

— Між вами я заслужений один:
Всіх обігнав на цілих п'ять годин!

Михайло ХИЖКО.

Мал. В. СОЛОНЬКА

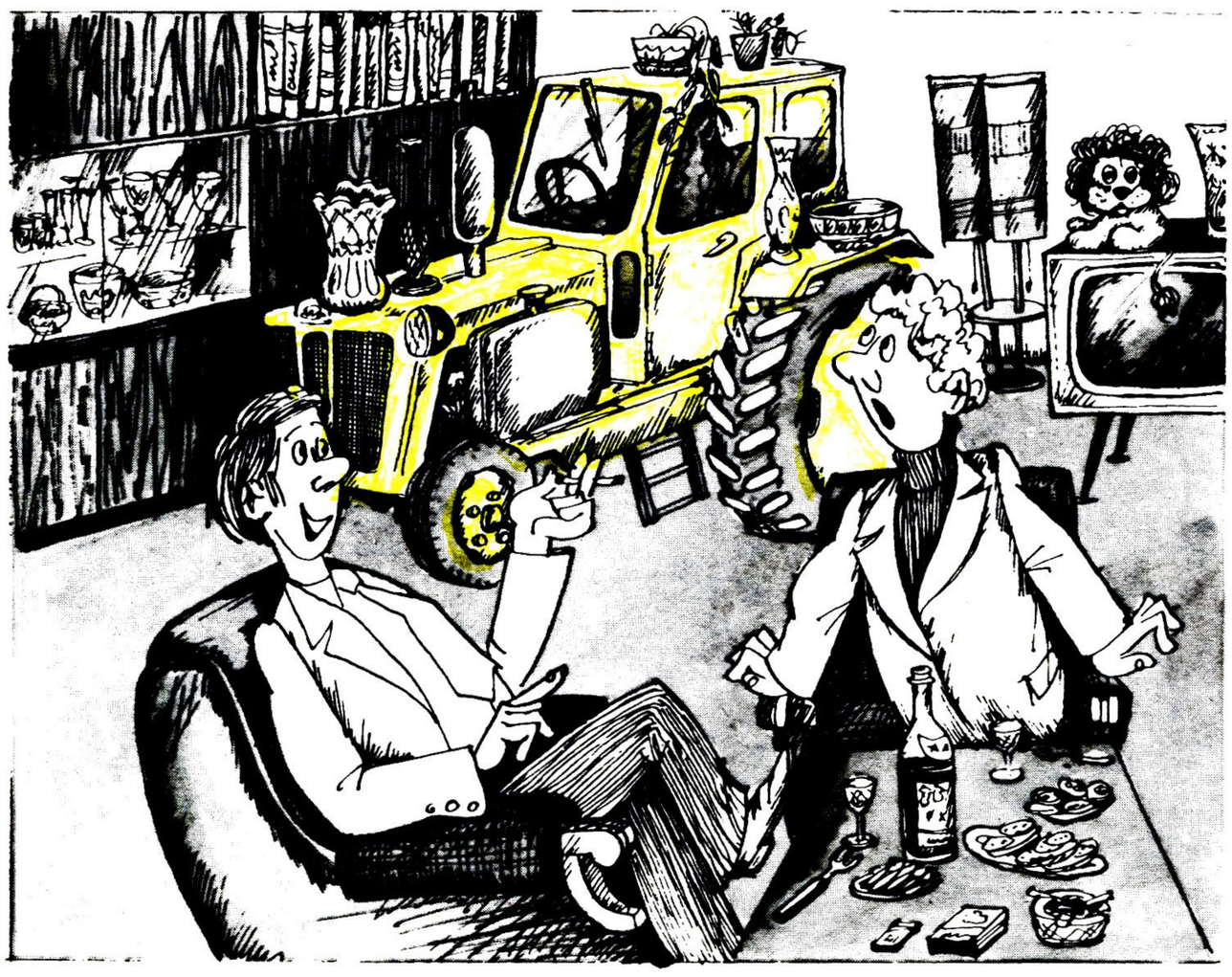

— А це я побився об заклад, що зберу його з деталей, пронесених через прохідну!

Дружне Перче!

Ти чув, очевидно, про існування у космосі таємничих місцин, прозваних «чорними дірами», які поглинають усі адресовані туди сигнали.

З подібним загадковим явищем ми зіткнулися на Землі, і не де-небудь, а в самому Києві. Відкрили його випадково. В 1980 році наше управління здало на ремонт до майстерні уманського філіалу Київського заводу технічного обслуговування і ремонту обчислювальної техніки обчислювальну машину «Іскра-1103». А там її оперативно вкрали. Майстерня відшкодувати вартість машинки — 420 карбованців — відмовилася, порадила вирішувати питання із заводом.

Так от, 18 березня 1982 року ми надіслали заводові (його адреса: м. Київ, вул. Димитрова, 17) претензію. У відповідь — ані слова, ані звуку. У серпні адресуємо заводові нагадування, в кінці листопада — друге, в лютому 1983 року — третє... Лише після п'ятого «сигналу» озвався завод, попросив терміново вислати замовлення-рахунок, платіжне доручення та ще деякі документи. Все це було оперативно зроблено. Проте й досі борг нам не повернуто, завод мовчить, хоч листи-нагадування ми шлемо йому регулярно.

То, може, варто зацікавитися цим загадковим явищем?

А. ТАРАСЕНКО,
начальник Уманського виробничого управління водопровідно-каналізаційного господарства Черкаської області.

На нашому свинокомплексі уже четвертий рік стоять нерухомо два козлові крани. Іржавіють, псуються — аж душа болить, коли дивишся на них. Ми сказали про це голові колгоспу А. А. Ющуку, а він порадив нам звернутись до начальника Луцької міжгосподарської організації облміжколгоспбуду т. Туровського; він, мовляв, споруджував свинокомплекс і «не доспорудив» крани.

Але ми, Перче, вирішили звернутися до тебе, бо корми доводиться вантажити вручну не Ющуку й Туровському, а нам. Та й шкода все-таки народних грошей, пущених на вітер: адже обидва крани коштують близько 20 тисяч карбованців!

Колгоспники колгоспу ім. Шевченка Луцького району Волинської області.

Які ми все-таки буваємо іноді невдячні. Скажу про себе. Вирішив я цього року побувати в Новоросійську. А шлях із Білої Церкви туди, як відомо, не близький. Уявляєш, скільки довелося б топати пішки! Та ж ні. Взяв я квиток на поїзд № 382 Київ—Новоросійськ, вагон № 2. І от у Білій Церкві чекаю на його прибуття. Підходить. По радіо чути впевнений голос диктора: «Нумерація вагонів — з голови поїзда». Відповідно «дислокувався» на пероні. Переді мною зупиняється шістнадцятий вагон, а другого занесло десь у «хвіст». Ой леле! На посадку ж одведено лише три хвилини! Я за авоськи, чемодан, маленьку дитину — і бігом. Ледве встиг.

Сів. Огледівся. У вагоні — бруд, наче тут не підмітали рік або й два. Вентиляція відсутня. Вікна зачинені намертво, а двері в купе навпаки — не зачиняються.

Подали чаю, а то не чай, а хтозна-що. Радіорубка не діє. От і наважився я висловити своє «фе» провідниці Олі (з бригадиром поїзда зустрітися не пощастило). А провідниця Оля мені відповідає: «Ну й люди пішли! Ви сказали б спасибі й за це!» Тоді мене така відповідь не задовольнила. Але тепер! Тепер я по-справжньому збагнув філософський зміст сказаного: людині зробили послугу, пустили в поїзд, щоб пішки не топала тисячу кілометрів, а вона ще й носа верне! Отож я і вирішив, хоч із деяким запізненням, написати цю покаянну.

М. БІБА,
ветеран війни і праці.

м. Біла Церква
Київської області.

ПЕРЦЕВІ ВІДПОВІДАЮТЬ

♦ «Скільки коштує ніщо?» — у замітці під такою назвою (№ 5 журналу) йшлося про те, що у мешканців верхніх поверхів будинків шістсот двадцять шостого мікрорайону м. Харкова не буває гарячої води. Немає її з дня новосілля, а тим часом працівники «Харківтепломережі» систематично нараховують мешканцям платню.

Як повідомив редакції головний інженер «Харківтепломережі» А. М. Тарадай, нині вже закінчено будівництво нового резервуару теплорозподільної станції, і гаряча вода тепер подається усім мешканцям 626 мікрорайону безперебійно.

♦ Магазин у селі Руднівці (Сумський район) міститься у такому приміщенні, яке не витримує ніякої критики. І хоча будівельні матеріали для спорудження нового магазину вже давно завезли, коли його збудують,— невідомо. Про це писалося у замітці «Великий прийом» (№ 12 журналу).

Після виступу Перця заступник голови правління Укоопспілки М. Ю. Верченко надіслав редакції відповідь, в якій запевнив, що до кінця 1983 року у селі Руднівці стане до ладу магазин «Товари повсякденного попиту».

♦ Жителі села Верхнячка (Львівщина) надіслали редакції листа, в якому просили допомогти, щоб до них знову курсував рейсовий автобус. З цим листом Перець звернувся до виконкому Сколівської райради.

Як повідомив голова райвиконкому С. С. Журба, дорогу до села відремонтовано і рейсовий автобус курсує регулярно.

♦ У листі до Перця мешканці села Черкащини писали про те, що їхній буфет-кафе частенько бував зачинений, а потім і зовсім перестав працювати.

Заступник голови правління Полтавської облспоживспілки В. Я. В'юницький повідомив редакції, що директорові об'єднання підприємств громадського харчування Миргородського районного споживчого товариства Пелих О. В. указано на недоліки в роботі. Буфет відкрито, і він працює за чітким розпорядком.

♦ В одному з листів, що надійшов до редакції, автори запитували, коли ж, нарешті, в їхньому селі Горзвин (Луцький район) відремонтують місток, який давно вже перебуває в аварійному стані.

Після втручання в цю справу Перця заступник голови виконкому Волинської облради І. С. Дудко повідомив, що вказаний міст та під'їзди до нього вже відремонтовано. Крім того, у селі планується збудувати новий міст до кінця 1983 року.

Сторінка для дітей **ПЕРЧЕНЯ** Сторінка для дітей

ДОБРЕ ДІЛО

Іде ведмідь лісом і думає: «Чим би ото зайнятися?.. Аж лапи сверблять щось робити». Побачив кущ ліщини і вирвав його з корінням.

— Ой!.. Ой!.. — запищав хтось. Дивиться, а на ліщині білочка.

— Ти що тут робиш? — питає ведмідь.

— Горішки рву,— каже білочка. — А ти навіщо кущі оце вириваєш?..

— Так, від нічого робити,— каже ведмідь. — Нема де сили дівати...

— Ти б краще на добре діло повернув свою силу, Михайле Потаповичу, ніж отак її даремно витрачати,— каже білочка.

Ведмідь почухав за вухом.

— А де ж я візьму оте добре діло?

— Онде їжак гриби збирає. Іди допоможи йому.

Прибігає ведмідь до їжака і каже:

— Дай я тобі поможу...

— Прошу,— погодився їжак і подав йому кошичка. Шукав, шукав ведмідь грибів, та самих лише мухоморів і поганок назбирав. Бачить, що не догодив їжакові, почимчикував далі. Коли зирк — заєць на своєму городі капусту поливає. Підходить ведмідь до зайця.

— Дай,— каже,— я тобі, Побігайчику, поможу воду носити.

Заєць дав ведмедеві відра, а сам пішов у хату сніданок доварювати, бо дітки їсти хочуть.

Носив, носив ведмідь відрами воду з озера, набридло йому раз у раз бігати туди-сюди, схопив бочку, що стояла під хатою, і ну нею воду носити.

Повертається заєць, а капуста його вся у воді...

Сплеснув бідолаха в долоні, та що вдієш — довелося рівчак копати та назад воду до озерця випускати. Добре, хоч недалеко.

Бачить ведмідь, що і тут він не зробив нічого хорошого, пішов далі. Іде, іде, аж бачить — бобри хату ставлять.

«Ось кому знадобиться моя сила»,— зрадів ведмідь і каже до бобрів:

— Візьміть мене за помічника. За годину-дві хата ваша буде готова. У мене сил хоч відбавляй.

Згодилися бобри взяти до своєї бригади і ведмедя.

Так старався ведмідь, так носив колоду за колодою, що не зчувся, як усі дерева навколо повиривав. Побачили бобри, що лісу не стало,— хода звідти...

Тут пташки поприлітали і голосять:

— Що ж ти накоїв, шибенику,— увесь ліс винищив!.. Де ж ми тепер гніздечка витимемо та діток висиджуватимемо?.. Ти ж нам нашу домівку зруйнував!..

Та як накинуться на ведмедя усі гуртом: і сороки, і ворони, і синички, і соловейки, і дятли...

Довго чухався ведмідь. Побачив білочку і давай їй скаржитися, що хотів, мовляв, добре діло зробити, а вийшло навпаки...

— Що ж, нерозумна сила тільки шкоду приносить,— сказала білочка. — Спершу, Михайле Потаповичу, наберися ума-розуму, а тоді вже роби добре діло.

Григорій РІЗНИК.

Головний редактор Ф. МАКІВЧУК.

Редакційна колегія: В. БОЙКО, А. ВАСИЛЕНКО, С. ГЕРАСИМЧУК, В. ЗЕЛІНСЬКИЙ, Д. МОЛЯКЕВИЧ, Ю. ПРОКОПЕНКО (відповідальний секретар), І. СОЧИВЕЦЬ, В. ЧЕПІГА (заст. головного редактора).

ВИДАВНИЦТВО «РАДЯНСЬКА УКРАЇНА»

Адреса редакції: **252047, Київ-47, вул. Петра Нестерова, 4.** Тел. 441-89-12, 441-89-15, 441-89-17.
Адрес редакции: **252047, Киев-47, ул. Петра Нестерова, 4.**
Для телеграм: Київ Перець.

Журнал «Перец» № 21 (1159).
(на украинском языке).
Издательство «Радянська Україна».

Виходить двічі на місяць.

Здано до набору 03.10.83. Підписано до друку 21.10.83. БФ 11821. Формат видання 70 × 108/8. Офсетний друк. Умовн.-друк. арк. 2,8. Обл.-вид. арк. 4,1. Тираж 2.486.000. Зам. 04990.

© **Журнал «Перець» 1983 р.**

Рукописи не повертаються.

Передруковуючи із журналу матеріали, треба обов'язково посилатись на «Перець».

Ордена Леніна комбінат друку видавництва «Радянська Україна», 252047, Київ-47, Брест-Литовський проспект, 94.
Ордена Ленина комбинат печати издательства «Радянська Україна», 252047, Киев-47, Брест-Литовский проспект, 94.

Текст набрано із застосуванням вітчизняного фотонабірного комплексу «Каскад»

Індекс 74393

Мал. С. ГЕРАСИМЧУКА

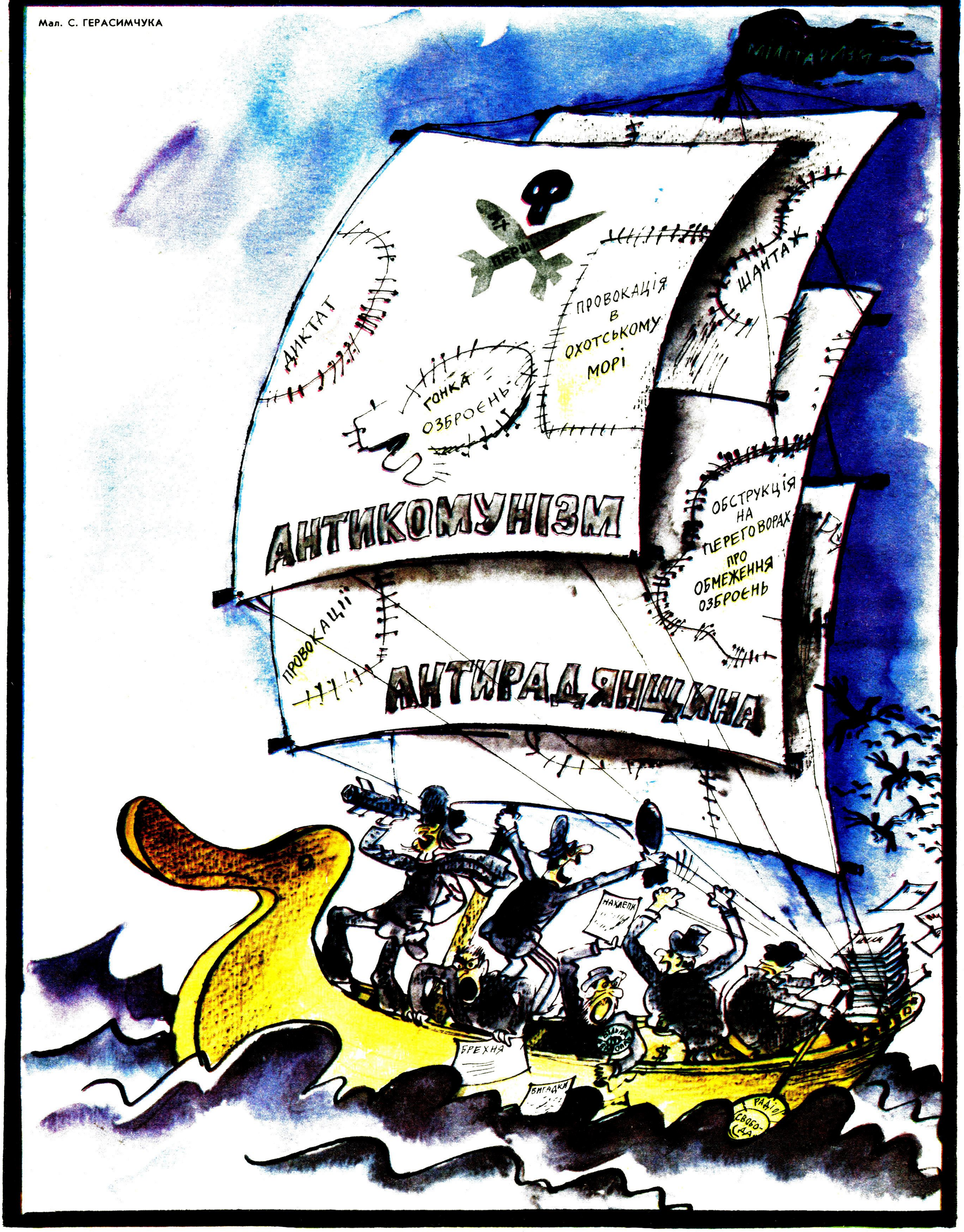

На всіх парусах.